AMOS OZ

Deodată în adâncul pădurii

20 DE ANI HUMANITAS

CARTEA DE PE NOPTIERĂ

HUMANITAS

CARTEA DE PE NOPTIERĂ

Amos Oz, cel mai important prozator și eseist israelian, s-a născut în 1939 la Ierusalim, părinții săi fiind originari din Polonia și Rusia. La cincisprezece ani se stabilește în kibbutzul Hulda, unde își schimbă numele din Klausner în Oz. După absolvirea Facultății de Filozofie a Universității Ebraice din Ierusalim revine în kibbutz, unde practică agricultura și predă la liceul local până în 1986, când se mută cu familia în orașul Arad, în apropierea Mării Moarte. Primul său volum de povestiri, *Acolo unde urlă șacalii*, apare în 1965, fiind urmat de romanul *Altundeva poate* (1966). În 1967 luptă în Războiul de Șase Zile, iar în 1973 participă la Războiul de Yom Kippur. După succesul internațional al romanului *Soțul meu, Michael* (1968), scriitorul continuă să publice cărți de ficțiune: *Pacea perfectă* (1982), *Cutia neagră* (1987), distins cu premiul Femina Étranger, *Să cunoști o femeie* (1989), *Fima* (1991), *Să nu pronunți: noapte* (1994; Humanitas Fiction, 2010), *Pantera din subterană* (1995), *Aceeași mare* (1999), *Poveste despre dragoste și întuneric* (2002; Humanitas Fiction, 2008), *Deodată în adâncul pădurii* (2005; Humanitas, 2010). În 2007 îi apare romanul *Rime pentru viață și moarte* (Humanitas Fiction, 2009). Amos Oz este autorul mai multor volume de povestiri (cel mai recent, *Scene din viața la țară*, 2009) și de eseuri literare și politice (*Cum să lecuiești un fanatic*, 2002; Humanitas, 2007). Printre numeroasele distincții primite de autor se numără: Premiul Păcii (Germania, 1992), Premiul Israel (1998), Marele Premiu Ovidius (România, 2004), Premiul Catalonia (2004), Premiul Goethe (2005), Premiul Prințul de Asturias (2007), Premiul Grinzane Cavour (Italia, 2007), Premiul Primo Levi (2008) și Premiul Heinrich Heine (Germania, 2008). Președintele Jacques Chirac i-a înmânat, în 1997, Legiunea de Onoare.

Traducătoarea, Dana-Ligia Ilin, a absolvit Facultatea de Limbi Romanice, Clasice și Orientale (Secția chineză–franceză) a Universității din București. A mai tradus, printre altele: Amos Oz (*Poveste despre dragoste și întuneric, Cum să lecuiești un fanatic*), Michael Flocker (*Cartea de căpătâi a hedonismului, Ghid de supraviețuire la birou*), Jean-Claude Kaufmann (*Prima dimineață de după, Femeia singură și Făt-Frumos*).

Amos Oz

Deodată în adâncul pădurii

Traducere din engleză de
DANA-LIGIA ILIN

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Colecție inițiată de Ioana Pârvulescu

Redactor coordonator al colecției: Mona Antohi
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Georgeta-Anca Ionescu
DTP: Emilia Ionașcu

Tipărit la „Fed Print"

Amos Oz
Suddenly in the Depths of the Forest
Copyright © Amos Oz 2005
Translation copyright © Sandra Silverston 2010

© HUMANITAS, 2010, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OZ, AMOS
Deodată în adâncul pădurii / Amos Oz; trad.: Dana-Ligia Ilin. – București: Humanitas, 2010
ISBN 978-973-50-2685-1

I. Ilin, Dana Ligia (trad.)

821.111-31=135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – C.P. 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Le mulțumesc lui Din, Nadav, Alon și Yael, dragii și minunații mei nepoți, pentru neprețuitele lor propuneri, sfaturi întemeiate și găselnițe care m-au ajutat la scrierea acestei povești.

1

Învățătoarea Emanuela le-a povestit elevilor cum arată un urs, cum răsuflă peștii și cum glăsuiește o hienă noaptea. Ba a mai și atârnat pe pereții clasei tablouri cu animale și păsări. Cei mai mulți dintre copii râdeau de ea, pentru că nu văzuseră în viața lor vreun animal. Mulți nici nu credeau că ar fi pe lume astfel de viețuitoare. Cel puțin nu pe aici, ziceau ei. Și apoi, învățătoarea nu izbutise să găsească în tot satul pe cineva dornic să o ia de nevastă, spuneau ei, și de-aia avea capul plin de vulpi, vrăbii și tot soiul de lucruri la care se gândesc oamenii când n-au pe nimeni.

Poveștile Emanuelei le intrau copiilor pe o ureche și le ieșeau pe cealaltă, în afară de micul Nimi, care a început să viseze noaptea

animale. Cei mai mulți dintre colegi l-au luat peste picior atunci când a doua zi dimineață s-a repezit să le povestească de pantofii lui maro pe care îi așezase lângă pat înainte să se culce și care în întuneric s-au prefăcut în doi arici care au mișunat prin odaie toată noaptea, dar dimineața, când a deschis ochii, iarăși erau doar o pereche de pantofi maro. Altă dată, la miezul nopții au intrat în odaia lui lilieci negri, l-au luat pe aripi și l-au dus, trecând prin zidurile casei, sus în cer, deasupra satului și peste munți și păduri, până au ajuns la un castel fermecat.

Nimi era cu capul în nori și tot timpul îi curgea nasul. Mai avea și o strungăreață mare între dinții din față, ca de iepure. Copiii îi ziceau strungăreței „groapa de gunoi".

În fiecare dimineață Nimi venea la școală și se apuca să le povestească tuturor încă un vis, și în fiecare dimineață ei ziceau: Da' isprăvește odată, ne-am săturat până peste cap de tine, închide odată groapa aia de gunoi! Și dacă nu se potolea râdeau de el. Dar în loc să se supere Nimi se alătura batjocurii. Își trăgea nasul și înghițea, și plin de încântare se striga singur cu cele mai ustu-

rătoare nume pe care i le dăduseră copiii: groapă de gunoi, căpiatu', pantofi-de-arici.

În mai multe rânduri Maya, fata Liliei Brutăreasa, așezată în banca din spatele lui, îi șoptise lui Nimi: Nimi. Ascultă aici. Visează ce poftești tu, animale ori fete, dar ține-le pentru tine. Nu mai spune nimănui. Nu-i bine, zău.

Matti i-a spus Mayei: Tu nu pricepi. Nimi nu are visele alea decât ca să ni le poată povesti nouă. Și, oricum, el nu încetează să viseze nici măcar când se trezește, dimineața.

Totul îl încânta pe Nimi, totul îl făcea fericit: cana ciobită din bucătărie și luna plină de pe cer, colierul Emanuelei și propriii dinți ca de iepure, nasturii pe care uita să și-i încheie și vântul care hăulea prin pădure. Pe Nimi îl veselea tot ce era și tot ce se întâmpla. Și orice flecușteț era destul ca să-l facă să izbucnească în râs.

Până în ziua în care a fugit de la școală, apoi din sat și a urcat în pădure singur. Aproape toți sătenii l-au căutat două-trei zile. Jandarmii l-au căutat încă o săptămână ori zece zile. După care l-au mai căutat doar părinții și sora lui.

S-a întors după trei săptămâni, jigărit și jegos, plin de zgârieturi și vânătăi, dar huhurind plin de încântare și însuflețire. Și de atunci încoace micul Nimi a tot huhurit și n-a mai vorbit deloc: n-a mai scos nici un cuvințel, nu face decât să bântuie pe ulițe desculț și zdrențăros, curgându-i nasul, arătându-și dinții și strungăreața dintre ei, și țopăie prin ogrăzile oamenilor ori se cațără prin copaci și pe stâlpi, huhurind tot timpul, cu ochiul drept veșnic lăcrimos din pricina alergiei.

Nu se mai putea întoarce în clasă acum, că avea huhurită. Când plecau de la școală, copiii huhureau anume la el, ca să-l facă să le răspundă. Îi ziceau Nimi Ciuhurezu'. Doctorul a zis că o să-i treacă după o vreme: acolo, în pădure, trebuie să fi dat peste ceva care l-a speriat ori l-a tulburat, și acum are huhurită.

Maya i-a zis lui Matti: N-ar trebui oare să facem ceva? Să încercăm să-l ajutăm? Iar Matti a răspuns: Nu, Maya. Ceilalți o să se plictisească repede. O să uite de el curând.

Când copiii îl urmăreau cu batjocurile lor și azvârleau după el cu conuri de brad și cu bucăți de scoarță de copac, micul Nimi

o lua la fugă, huhurind. Se cățăra în cel mai apropiat copac și de acolo, dintre crengile din vârf, huhurea iar la ei, cu ochiul lui lăcrimos și dinții de iepure. Iar uneori, chiar și în puterea nopții, sătenilor li se părea că aud în întuneric ecoul depărtat al huhuritului lui.

2

Satul era cenușiu și posomorât. Era înconjurat de munți și păduri, nori și vânt. N-avea prin preajmă vreun alt sat. Rareori venea cineva în ospeție, iar trecătorii nu zăboveau. Vreo treizeci-patruzeci de căsuțe se răsfirau pe coasta unei văi deasupra căreia se înălțau munți semeți. Singura trecătoare prin munți era spre apus, și singurul drum către sat era prin acea trecătoare, dar nu mergea mai departe, pentru că nu exista nici un mai departe: lumea se sfârșea acolo.

Câteodată se abătea vreun meșteșugar din cei ce umblă din sat în sat ori vreun marchitan, și alteori se ivea vreun milog care se rătăcise. Dar nici un drumeț nu poposea mai mult de două nopți, căci satul era blestemat: domnea acolo o tăcere sumbră,

nici o vacă nu mugea, nici un măgar nu răgea, nici o pasăre nu ciripea, nici un cârd de gâște sălbatice nu brăzda cerul pustiu, iar sătenii nu vorbeau între ei decât despre lucrurile neapărat trebuincioase. Doar zgomotul râului se auzea neîntrerupt, zi și noapte, căci un râu aprig se năpustea printre pădurile de pe munte. Trecea prin sat, cu malurile albite de spumă, frământându-se, clocotind și făcând bulbuci, cu un vuiet surd, până ce era înghițit iarăși de coturile văii și pădurii.

3

Noaptea tăcerea era și mai neagră și grea decât ziua: nici un câine nu-și întindea gâtul, cu urechile lăsate pe spate, ca să urle la lună, nici o vulpe nu schelălăia în pădure, nici o pasăre de noapte nu țipa, nici un greier nu țârâia, nici o broască nu orăcăia, nici un cocoș nu cucuriga în geana zorilor. Toate animalele dispăruseră de mulți ani din sat și din împrejurimile lui – vaci și cai și oi, gâște și pisici și privighetori, câini și păianjeni și iepuri. Nu mai era nici măcar un pui de sticlete. Nici un pește nu rămăsese în râu. Stolurile de berze și cocori, în drumurile lor spre țările calde și îndărăt, ocoleau valea cea îngustă. De mulți ani nu mai fuseseră văzute nici măcar gâze ori târâtoare, albine-muște-furnici-viermi-țânțari-molii.

Oamenii mari care-și mai aminteau preferau de obicei să tacă. Să tăgăduiască. Să pretindă că au uitat.

Cu ani înainte, trăiau în sat șapte vânători și patru pescari. Dar când râul s-a golit de pește, când toate animalele sălbatice au plecat departe, pescarii și vânătorii au plecat și ei, s-au dus în locuri care nu erau atinse de vreun blestem. Numai un pescar bătrân care trăia singur-cuc, pe nume Almon, a rămas în sat. Trăiește într-o colibă de lângă râu și ține sfaturi lungi și mânioase cu sine însuși în vreme ce-și fierbe ciorba de cartofi. Chiar și acum lumea din sat îi zice Almon Pescarul, cu toate că de multă vreme din pescar s-a făcut țăran: ziua Almon se îngrijește de legumele și zarzavaturile din niște straturi de pământ fărâmicios, precum și de vreo douăzeci-treizeci de pomi fructiferi de pe coasta dealului.

Ba chiar a așezat o mică sperietoare de ciori între straturi, căci crede că toate păsările și animalele dispărute s-ar putea totuși înapoia cât mai trăiește el. Uneori Almon se ciorovăiește îndelung și cu sperietoarea, se roagă de ea, o dojenește, o lasă în plata Domnului. După care se ivește iar, trăgând

după el un scaun vechi, se așază în fața sperietorii și se străduiește cu răbdare îngerească s-o convingă, ori barem s-o facă să mai lase din încăpățânare, fie și un strop.

Spre seară, în zilele senine, Almon Pescarul șade de obicei pe scaunul lui pe malul râului, își pune ochelarii vechi, care-i alunecă pe nas spre mustața groasă și cenușie, și citește cărți. Ori scrie și șterge rând după rând în carnetul lui, în vreme ce mormăie în barbă tot soiul de argumente, păreri, temeiuri. Și cu timpul a învățat să ciopleasă la lumina lămpii, din bucățele de lemn, o mulțime de animale și păsări minunate, precum și făpturi nemaiîntâlnite pe care le-a văzut în închipuire ori în vis. Almon le dăruiește copiilor din sat viețuitoarele acelea din lemn cioplit. Matti s-a ales cu o pisică izvodită dintr-un con de brad, cu pisoi ciopliți din scoarță de nuc. Pentru micul Nimi a cioplit o veveriță, iar pentru Maya Almon a făcut doi cocori cu gâtul lung, cu aripile desfăcute și întinse în zbor.

Doar din acele lucrușoare cioplite și din desenele pe care învățătoarea lor, Emanuela, le făcea pe tablă știau copiii ce formă are un câine și cum arată o pisică, ori un

fluture, un pește, o găină, un ied și un vițel. Și Emanuela i-a învățat pe unii dintre copii glasurile animalelor, glasuri pe care oamenii din sat cu siguranță și le aminteau din copilăria lor, înainte ca animalele să dispară, însă copiii nu le auziseră nicicând. Maya și Matti aproape că știau ceva ce nu le era îngăduit să știe. Și aveau mare grijă să nu bănuiască nimeni că ei știu, ori aproape că știu. Uneori se întâlneau pe ascuns în dosul șurii părăsite, unde ședeau și șușoteau vreun sfert de oră, apoi plecau, fiecare în altă parte. Dintre toți oamenii mari din sat, pesemne că era doar unul în care se puteau încrede. Sau poate că nu: de mai multe ori Matti și Maya aproape că se hotărâseră să-i spună taina lor lui Danir Țiglarul, care uneori, seara, șăguia în gura mare cu tinerii lui prieteni în piața satului despre lucruri pe care copiii nu au voie să le asculte. Și se știa că atunci când bea vin cu prietenii lui povestea în glumă despre un cal, o capră, un câine, pe care se gândea să-i aducă dintr-unul din satele aflate în susul viei.

Ce s-ar întâmpla dacă i-ar spune lui Danir Țiglarul taina lor? Sau poate că ar fi mai bine să-i spună lui Almon? Și ce-ar fi dacă

într-o bună zi ar cuteza să pătrundă un pic în întunecimea codrului ca să afle dacă taina lor e adevărată ori nu-i decât o închipuire, un vis fugar pe care l-ar putea avea Nimi Ciuhurezu', nicidecum ei?

Și între timp așteptau, fără să știe ce așteaptă de fapt. Odată, spre asfințit, Matti și-a luat inima-n dinți și l-a întrebat pe tatăl lui de ce au pierit viețuitoarele din sat. Tatăl nu s-a grăbit defel să-i răspundă. S-a sculat de pe scaunul din bucătărie, s-a plimbat o vreme prin odaie, apoi s-a oprit și și-a pus mâinile pe umerii lui Matti. Dar, în loc să se uite la fiul său, ochii tatălui au rătăcit până la un loc jupuit de pe perete, deasupra ușii, unde tencuiala căzuse din pricina umezelii care se prelingea pe dedesubt, și a zis: Ascultă, Matti. Uite care e treaba. Cândva, s-au întâmplat niște lucruri aici, în sat, lucruri cu care nu ne mândrim. Dar nu toată lumea trebuie să fie învinuită. Cu siguranță nu în aceeași măsură. Și apoi, cine ești tu ca să ne condamni? Nu ești decât un copil. Nu condamna. N-ai dreptul să-i condamni pe cei mari. Și, oricum, cine ți-a zis că au fost cândva pe aici animale? Poate că au fost. Și poate că n-au fost. La urma

urmei, a trecut așa de multă vreme. Am uitat, Matti. Am uitat, și cu asta basta. Nu te mai gândi. Nimeni nu vrea să-și amintească. Și acuma, adu niște cartofi din beci și nu mai tot pune întrebări.

Pe când se ridica să plece din odaie, tatăl lui Matti a mai spus ceva: Auzi, hai să facem o înțelegere, tu și cu mine – că n-a fost niciodată discuția asta. Că nici măcar n-am pomenit ceva.

Aproape toți ceilalți părinți au hotărât să tăgăduiască. Ori să ocolească toată povestea, păstrând tăcerea. Să nu vorbească deloc despre ea. Și mai ales nu în fața copiilor.

4

În tăcere și tristețe, satul își trăia viața lui simplă.

În fiecare zi bărbații și femeile ieșeau la lucru pe câmpuri, prin vii și livezi, iar seara se înturnau osteniți la căsuțele lor. În fiece dimineață copiii satului se duceau la școală. După-amiaza se jucau prin curțile pustii, rătăceau prin grajdurile părăsite și prin cotețele abandonate, se cățărau în porumbarele goale ori pe crengile copacilor în care nu-și făcea cuib nici o pasăre.

În fiecare seară – doar dacă nu plouase – Solina Cusătoreasa își scotea la plimbare pe ulițele satului bărbatul schilod. Schilodul, Ginome, ajunsese după mulți ani atât de chircit, încât Solina îl putea așeza cu ușu-

rință într-un căruț de copii hodorogit, pe care-l împingea până la râu și îndărăt.

Pe tot drumul până acolo și la înapoiere, Ginome, înfășurat în scutece, behăia cu voce subțire și jalnică, fiindcă își pierduse mințile și credea e un ied. Solina se apleca peste cărucior și-i murmura cu vocea ei profundă, caldă: Șșt, șșt, taci cu mama, șșt, șșt, micuțul meu Ginome, singur-singurel, șșt, șșt, taci cu mama.

Uneori micul Nimi, cu părul încâlcit și murdar, cu veșmintele ferfeniță și curgându-i nasul, trecea ca o săgeată pe lângă ei, lăcrimând cu un ochi. Gâfâind, le făcea semn cu mâna de departe și le trimitea două-trei huhureli lungi și sălbatice. Schilodul se oprea pe dată din behăit, zâmbea cu o încântare de prunc și-și răsucea capul să asculte.

Cu o mână Solina mângâia cele câteva fire cenușii rămase pe capul bărbatului ei, iar cu cealaltă împingea mai departe căruțul, cu roțile lui vechi care scârțâiau pe drumul în pantă.

În serile lungi de vară, la capătul unei zile de muncă, Danir Țiglarul și cele două ajutoare ale sale se așezau uneori să-și tragă sufletul pe zidul scund de piatră din piața

satului și beau bere din halbe groase, și uneori se porneau toți trei să cânte. Alți flăcăi și fetișcane veniți de departe, din capetele satului, se strângeau în piața pietruită și cântau cu ei, ori se-ntreceau la jocuri de îndemânare, ori se ciorovăiau și șușoteau între ei. Din când în când izbucneau în râs. Copiii satului se furișau în piață, ca să-i asculte ori să-i privească de după garduri, căci uneori flăcăii și fetișcanele vorbeau și șăguiau despre lucruri pe care copiii n-au îngăduința să le audă, cum ar fi despre alte sate care se află departe în vale, ori despre drăgostelile iepurilor, ori despre cum sună miorlăitul pisicilor în călduri. Uneori Danir Țiglarul izbucnea într-un râs gros, răgușit, care răsuna ca o rostogolire de bolovani, și jura că în curând, peste o săptămână, peste o lună, o să-și ducă ajutoarele în jos, către văile de departe, și o să se întoarcă nu pe jos, ci cu un șir de căruțe trase de cai și vârfuite cu o sută de soiuri de păsări, animale, pești și gâze. O să treacă pe la fiecare casă și o să împrăștie animalele prin toate ogrăzile și o să dea drumul peștilor în apa râului nostru. Așa încât satul o să fie întoc-

mai cum fusese înainte de noaptea aia blestemată. Flăcăii și fetișcanele încremeneau în tăcere la acele vorbe: în loc să-i facă să râdă, vorbele lui Danir abăteau dintr-odată un văl de umbră asupra pieței.

Acele adunări din faptul serii dintre Danir Țiglarul și ceata lui de prieteni în piața așternută cu dale vechi de piatră erau, de fapt, singurele clipe vesele din viața satului. Căci curând după asfințit ceata se împrăștia iute, se duceau cu toții pe la casele lor. Piața se golea cât ai clipi, rămânând doar umbrele.

Mai târziu, când se înnopta, toate casele erau ferecate cu zăvoare de fier, iar ferestrele erau acoperite cu obloane tot de fier. Nimeni nu ieșea din casă după căderea nopții. La zece se stingeau luminile, una câte una, pe la ferestrele căsuțelor. Singura lumină care se mai răsfrângea afară venea de la lampa de pe masa din coliba lui Almon Pescarul, aflată la marginea satului. Dar la miezul nopții și fereastra lui era întunecată.

Întunericul și tăcerea se furișau din adâncul pădurii și se lăsau grele peste casele ferecate și grădinile părăsite. Umbre strânse la un loc tremurau pe ulițele satului. Uneori

sufla un vânt rece dinspre munte, făcând să foșnească frunzișul copacilor și tufele. Toată noaptea râul clocotea și se avânta în jos pe coastă, spumegând și bolborosind prin beznă.

5

Căci o spaimă cumplită umplea satul noaptea.

În fiecare noapte întreaga lume de afară era a lui Nehi, Duhul Muntelui. În fiecare noapte – așa le șopteau părinții copiilor în dosul obloanelor de fier închise – Nehi Duhul Muntelui coboară din palatul său negru aflat dincolo de creste și de păduri și trece printre case ca un strigoi, în căutarea unor semne de viață. Dacă se întâmplă să dea peste vreun cal-de-iarbă rătăcit, vreun licurici însingurat pe care l-a suflat până aici vântul iernii, sau chiar o gâză ori o furnică, odată își desface mantia întunecată și prinde în capcana ei orice viețuitoare, și înainte să mijească zorii zboară îndărăt la castelul lui plin de lucruri îngrozitoare, aflat dincolo de

cele mai depărtate păduri de pe frunțile veșnic învăluite de nori ale munților.

Iată ce le șopteau copiilor părinții, dar când se sfârșea povestea le spuneau apăsat, cu vocea schimbată, că astea nu-s decât basme. Și totuși, nimeni din sat nu ieșea vreodată din casă după ce se întuneca. Pentru că întunericul, ziceau părinții, întunericul e plin de lucruri pe care cu siguranță e mai bine să nu le întâlnești.

Maya, singura odraslă a Liliei Brutăreasa, era tare căpoasă. Nu voia să-și aplece urechea la astfel de zvonuri și nu accepta cu nici un chip să creadă în lucruri pe care nimeni nu le-a văzut vreodată. Maya își înfrunta adesea mama: zicea că toate poveștile despre întuneric pe care i le citea mama nu-s decât prostii. Uneori Maya zicea: Toată lumea din satul ăsta e un pic dusă cu pluta, mămico, d-apoi tu îi întreci oleacă pe toți.

Lilia zicea: Poate-i bine că așa crezi tu. Poate chiar se află în sat o nebunie veche. Și ți-ar fi mai bine să nu știi nimic despre ea, Maya. Fiindcă aceia care nu știu nu pot fi învinuiți. Și nu sunt în primejdie să se molipsească.

Să se molipsească de ce anume, mămico?

Lucruri rele, Maya. Lucruri tare rele. Ajunge. Nu mi-ai văzut pe undeva basmaua, aceea cafenie? Și când o să termini odată cu mâzgălitul pe mușamaua de pe masă? Te-am rugat de o mie de ori să termini. Așa că termină. Ajunge. Gata.

Într-o noapte, Maya a așteptat cu răbdare sub plapuma ei până ce mama a adormit. Atunci s-a strecurat afară din pat și a stat la fereastră fără să aprindă lumina. A stat acolo, la fereastră, până dimineața, înfășurată în plapumă ca să nu-i fie frig, și n-a văzut pe nimeni umblând pe afară, n-a auzit nimic, numai o dată i s-a părut că aude huhuritul trist al lui Nimi Ciuhurezu', la o depărtare de trei ulițe. Nimi ajunsese vagabond, și toate ușile din sat îi erau închise din pricina huhuritei lui. Dar apoi a tăcut. În lumina slabă a lunii care se ițea din când în când printre nori, Maya vedea limpede pâlcul de copaci negri de pe partea cealaltă a străzii, în dosul unei case părăginite.

Și fiindcă noaptea era tare lungă și pustie, a așteptat ca luna să lucească un pic printre nori și a numărat opt copaci. După vreo oră-două, când luna s-a arătat iarăși, a numărat din nou copacii, și acum erau

nouă. Data următoare când a fost lumină a numărat iar, și erau nouă copaci. Însă în primele ore ale dimineții, când coastele muntelui au început să se albească sub primele atingeri ale degetelor zorilor, Maya s-a apucat să numere pentru ultima oară copacii aceia, și iată că iarăși nu mai erau acolo decât opt copaci.

A ajuns la același rezultat când i-a numărat ziua, pe lumină, după ce s-a hotărât să meargă la ruine și să cerceteze de aproape: opt copaci. Ca să nu mai încapă nici o îndoială, Maya a mers de la un copac la altul, a atins fiecare trunchi și a numărat în șoaptă, în două rânduri, de la unu până la opt. Nici urmă de al nouălea copac. Să se fi înșelat oare în timpul nopții? Pentru că era obosită? Pentru că era așa de întuneric?

Maya n-a suflat o vorbă despre al nouălea copac, nici mamei, Lilia Brutăreasa Văduvă, nici prietenilor și nici Învățătoarei Emanuela. I-a spus doar lui Matti, pentru că Matti îi vorbise despre planul tainic din mintea lui, la care urzea de luni întregi. Matti a ascultat povestea Mayei despre al nouălea copac, a cugetat o vreme – nu s-a repezit să răspundă – și în cele din urmă a zis că într-una

din nopți, curând, o să stea și el treaz, așteptând cu răbdare să adoarmă părinții și surorile, apoi o să se furișeze afară, până la pâlcul de copaci care cresc în dosul ruinelor. O să stea acolo toată noaptea, n-o să ațipească nici măcar un minut, n-o să-și ia ochii de la ei, și o să numere el însuși ca să vadă dacă nu cumva, în vreunul dintre cele mai întunecate ceasuri ale nopții, se ivește acolo altceva, copac ori necopac, ceva care piere cu câteva clipe înainte de prima geană de lumină.

6

Totul începuse cu mulți ani înainte să vină pe lume copiii din sat, în zilele în care părinții lor erau ei înșiși copii: dintr-odată, într-o noapte de iarnă cu zăpada viscolită de crivăț, toate animalele s-au făcut nevăzute, vitele și orătăniile de prin ogrăzi, zburătoarele, peștii, gâzele și târâtoarele, iar a doua zi dimineața rămăseseră doar sătenii și copiii lor. Emanuela, care avea pe atunci nouă ani, i-a dus așa de mult dorul pisicii ei tigrate, Tima, că a plâns săptămâni în șir. Tima fătase trei pisoi, doi tigrați ca ea și unul roșcovan și jucăuș, căruia îi plăcea să pretindă că e o șosetă făcută ghem și să se pitească într-o gheată. În noaptea aceea îngrozitoare pisica și pisoii ei au dispărut, lăsând gol sertarul pentru încălțări, căptușit cu cârpe moi, din partea de jos a dulapului. A doua zi dimineața Emanuela n-a mai aflat

în acel sertar decât un ghemotoc din păr de pisică și mirosul dulce-acrișor de pisoi calzi, limbuțe care spală și lapte.

Sunt în sat câțiva bătrâni gata să jure că în noaptea aceea au văzut prin crăpătura obloanelor umbra lui Nehi Duhul trecând prin sat în beznă, în fruntea unui lung alai de umbre. Alaiului i s-au alăturat toate animalele din ogrăzi, cotețe de găini și de porci, grajduri și țarcuri și cuști și porumbare și staule, puzderie de forme mari și mici, și pădurea le-a înghițit pe toate. Dimineața, în tot satul nu mai era picior de animal, nu rămăseseră decât sătenii.

Multe zile după aceea oamenii s-au ferit cu mare grijă să se privească în ochi. Din pricina bănuielii. Ori a uimirii. Ori a rușinii. De atunci și până în ziua de azi, cei mai mulți dintre ei n-au mai pomenit toate astea. Nici o vorbă, bună sau rea. Uneori chiar uită din ce pricină. De fapt, preferă să uite. Însă își amintesc cu toții foarte bine, pe tăcutelea, că e spre binele lor să nu-și amintească. Și simt nevoia să tăgăduiască totul, să tăgăduiască până și tăcerea însăși și să-și bată joc de aceia care totuși își amintesc: ar face

mai bine să-și țină gura. Ar face mai bine să nu vorbească.

În noaptea aceea Solina Cusătoreasa, care crescuse capre și orătănii, a rămas fără turmă, fără găinile din coteț și fără rațe. Iar în zori colivia micuță cu păsări cântătoare era goală. Bărbatul ei, Ginome Fierarul, a dispărut a doua zi și nu l-au găsit decât peste o săptămână, dârdâind rebegit printre copacii din pădure, poate pentru că-și luase inima-n dinți să purceadă în căutarea turmei de capre și a cârdului de orătănii dispărute. Când nevasta lui, Solina, și toți bătrânii satului l-au întrebat ce a văzut, n-au scos de la el decât vaiete și suspine. Atunci a început Ginome să-și piardă mințile. După aceea trupul a pornit să i se împuțineze și să se smochinească și să se chircească, până ce a ajuns să încapă într-un căruț vechi, iar el însuși s-a prefăcut într-un soi de miel. Ori ied.

În urmă cu mulți ani, Almon, bătrânul pescar, a așternut de-a fir a păr în carnetul său istorisirea celor petrecute în acea noapte. A scris că de cu seară, chiar înainte să se lase întunericul, când s-a dus la râu și a scos năvodul din apă, a aflat în el nouă pești vii.

S-a gândit să-i lase într-un ciubăr cu apă de lângă ușa din față până dimineața, când avea să-i ducă în sat să-i vândă. Când s-a deșteptat a doua zi, ciubărul era tot acolo, încă plin cu apă, dar fără vreun pește.

În aceeași noapte Zito, câinele credincios al lui Almon, a dispărut și el și nu s-a mai întors. Zito era un câine tare simțitor, dar mai era și cumpănit ca rotițele unui ornic, un câine cuminte, cu o ureche cafenie pătată cu alb, iar cealaltă cu totul cafenie. Când se trudea să priceapă ce se petrece acolo, sub nasul lui, își ciulea urechile în față până ce aproape se atingeau. Iar când își ciulea așa urechile, câinele acela arăta serios și nespus de deștept și de gânditor, pentru o clipă ai fi zis că-i un învățat plin de sârguință care-și încordează mintea cât poate el de tare, gata-gata să dezlege una dintre tainele științei.

Și uneori Zito, câinele lui Almon Pescarul, putea citi gândurile stăpânului. Câinele acela putea să ghicească ce gândește stăpânul chiar înainte ca el să înceapă să gândească acel lucru: se ridica deodată de unde era tolănit, la gura sobei, străbătea toată odaia și se așeza hotărât în dreptul ușii cu

mai puțin de o jumătate de minut înainte ca Almon să se uite la ceas și să-și spună că e vremea să se ducă pe malul râului. Ori lingea obrazul lui Almon cu limba lui caldă, îl lingea cu drag și cu milă, ca să-l aline, atunci când un gând trist era pe cale să-i poposească în minte.

În ciuda anilor care trecuseră din acea noapte, bătrânul pescar n-a putut nicicum să se împace cu lipsa câinelui: la urma urmei, îi legase o iubire plină de duioșie și grijă și încredere. Era cu putință ca acel câine să-și fi uitat dintr-odată stăpânul? Ori i se întâmplase ceva îngrozitor? Căci, de-ar mai fi fost în viață, cu siguranță că Zito ar fi fugit de la oricine îl luase cu de-a sila și și-ar fi aflat calea spre casă. Uneori lui Almon i se părea că aude ecoul înăbușit al unui urlet subțire care îl chema de hăt-departe, din inima codrului cel des: Vino, vino la mine, nu-ți fie frică.

Nu numai Zito s-a făcut nevăzut în noaptea aceea, ci și o pereche de cintezoi micuți care îi cântau cât e ziua de lungă lui Almon Pescarul din cuibul lor clădit din surcele pe o creangă care atingea ușurel geamul lui atunci când bătea vântul. Și carii ce

umpleau în toate nopțile somnul lui Almon cu zgomotul rontăitului lor domol, în vreme ce-și săpau neobosiți tunelurile prin mobila lui veche. Până și carii amuțiseră de tot din acea noapte încoace.

De mulți ani se învățase pescarul să adoarmă noapte de noapte în rontăitul acelor cari în vreme ce mestecau în întuneric măruntaiele mobilei. Iată de ce după noaptea aceea cumplită n-a mai putut să adoarmă: ca și cum adâncimea tăcerii și-ar bate joc de el din beznă. Și așa, seară de seară, Almon Pescarul șade la masa din bucătărie până în crucea nopții, amintindu-și cum odinioară, la ceasul acela, urletul jalnic al vulpilor se strecura prin obloanele închise, iar câinii de prin ogrăzi le răspundeau vulpilor din pădure cu lătrături furioase care sfârșeau într-un urlet. Pe atunci câinele lui drag venea să-și așeze capul cald pe genunchii lui Almon și-și ridica ochii spre el cu privirea plină de o adâncă înțelegere, o privire din care izvorau în tăcere milă, iubire și tristețe. Până ce Almon zicea: Mulțumesc, Zito. Gata. Aproape că mi-a trecut.

Așa că Almon ședea, cugetând singur în tăcerea nopții, tânjind după câinele său, tânjind după cintezoi și după pești și chiar după cari, și tot scria și ștergea cuvinte în carnetul său, auzind uneori din depărtare glasul subțirel al micului Nimi pe când gonea de unul singur din ogradă în ogradă prin beznă, scoțând huhureli care de departe păreau suspine. În acele clipe Almon Pescarul începea să-și mustruluiască creionul, să se certe în gura mare cu soba ori să frunzărească iute carnetul, încercând să acopere strigătele nopții și mugetul râului.

Almon scria în carnetul său că fără nici o viețuitoare până și cele mai luminoase nopți de vară par uneori acoperite de o ceață groasă, o ceață care coboară peste toate și aproape că îngroapă sub ea satul, inima și pădurea. Pâcla nopților de vară, scria Almon Pescarul în carnetul său, nu rară și moale ca aburul chiciurii, ci prăfoasă, murdară și apăsătoare.

Din acea noapte în care Nehi Duhul luase toate făpturile, trăgându-le după el până la o ascunzătoare din munți, sătenii trăiau și-și îngrijeau livezile în tăcere și spai-

mă. Fără nici un animal în casă, fără nici un animal în bătătură. Singuri. Numai râul mai trecea prin sat, învârtejind cu spuma lui prundiș, crengi rupte, bulgări de noroi. Zi și noapte, iarnă și vară, râul acela nu avea nici o clipă de răgaz.

7

Uneori tăietorii de lemne curajoși, precum și Danir Țiglarul cu tinerii săi prieteni se încumetau să meargă până la poalele pădurii, dar nici măcar ei nu cutezau să pătrundă în pădure singuri, ci doar câte trei sau patru, și întotdeauna la lumina zilei.

Să nu care cumva, orice-ar fi, le spuneau părinții copiilor, să nu care cumva să ieșiți din casă după ce se înnoptează. Dacă un copil întreba de ce, părinții se uitau la el chiondorâș și ziceau: Fiindcă noaptea e foarte primejdios. Bezna e un dușman necruțător.

Dar toți copiii știau.

Uneori, în zori, tăietorii de lemne vedeau crengi rupte și iarbă călcată în picioare, și se uitau unul la altul clătinând din cap fără

să zică nimic. Știau că după căderea nopții Nehi Duhul coboară din castelul lui aflat în vârful muntelui și dă târcoale prin pădurile din jurul satului, iar la miezul nopții umbra lui alunecă pe râu, și el atinge cu degetele gardurile livezilor, trece neauzit prin fața caselor cu obloanele trase, prin ogrăzile întunecate, plutește printre staulele părăsite și grajdurile pustii. Iarba pe care calcă și frunzele pe care le atinge se înfioară la șuierul mantiei lui negre, și doar în apropierea zorilor e înghițit de adâncurile codrului, alunecă prin hățișuri în beznă, plutește în tăcere printre văi, peșteri și crăpături, întorcându-se la castelul lui plin de lucruri îngrozitoare, aflat undeva prin munții cei înalți de care nici un om n-a îndrăznit vreodată să se apropie.

Ia uite, șușotesc între ei în faptul zilei tăietorii de lemne, ia uite, a fost taman aici chiar astă-noapte. Doar cu cinci-șase ore mai înainte a trecut pe aici neauzit, taman aici, unde stăm noi. Gândul ăsta făcea să le alunece pe șira spinării fiori de gheață.

8

Într-o noapte Matti s-a hotărât să facă ceea ce-i făgăduise Mayei. Dar n-a avut curajul să se îmbrace, să se furișeze afară și să meargă până la crângușorul de lângă dărâmături. În schimb, a așteptat răbdător până ce-au adormit părinții și surorile, s-a dat jos din pat și s-a strecurat desculț până la fereastra bucătăriei, de unde se vedea într-o parte crângul, și a rămas acolo, treaz și cu ochii țintă, până dimineața. A putut să numere nouă forme de copaci la poalele casei dărâmate. Au fost nouă copaci toată noaptea, iar când soarele a început să se înalțe tot nouă erau, așa că Matti și-a zis că Maya trebuie să fi fost așa de speriată ori încordată, că a socotit greșit. Sau poate că a ațipit și a visat.

Dar în ziua aceea, la școală, când i-a povestit totul în șoaptă, Maya a zis: Hai, Matti, să mergem când ieșim de la școală și să numărăm câți copaci sunt cu adevărat acolo. Și s-au dus la coasta pe care erau ruinele și au numărat cu băgare de seamă, atingând fiecare copac și rostindu-i tare numărul, și iarăși au ieșit opt, nu nouă.

În clasă, de o parte și de alta a tablei, între ferestre și deasupra rafturilor cu cărți, Învățătoarea Emanuela atârnase înștiințări scrise cu litere negre și roșii: PĂDUREA ESTE PRIMEJDIOASĂ. PĂZIȚI-VĂ DE MUNȚI. FIECARE TUFĂ AR PUTEA UNELTI SĂ VĂ ÎNHAȚE. DUPĂ ORICE PIATRĂ AR PUTEA SĂ SE ASCUNDĂ CEVA CE NU ESTE PIATRĂ. UN COPIL CARE COLINDĂ SINGUR PRIN VĂI S-AR PUTEA SĂ NU SE MAI ÎNTOARCĂ, ORI, DACĂ SE ÎNTOARCE, S-AR PUTEA SĂ AIBĂ HUHURITĂ. ÎNTUNERICUL NE URĂȘTE. ÎN AFARA CASEI PÂNDESC MULTE PRIMEJDII.

Din adâncul codrului, din inima pădurilor dese de brazi care înconjurau deplin satul, un vânt tăcut de întuneric bătea din zori până în asfințit. Chiar și în lunile de vară o umbră de vânt întunecat se prelingea

din pădure până în sat. Iar râul, spumegând, bolborosind, șerpuia printre ogrăzi și se năpustea în vale, cu malurile albite de spumă, ca și cum ar fi gonit cât putea el de repede ca să se îndepărteze, și totuși zăbovind o clipă pe acolo ca să blesteme întregul sat.

9

Maya și Matti erau singurii copii din sat pe care îi atrăgea codrul întunecat. De fapt, tocmai din pricina tuturor înștiințărilor și a tăcerii și a spaimei erau ei atât de ispitiți de pădure, și închipuirea îi îmboldea să încerce să afle ce se ascunde în adâncul ei. Matti mai avea și un plan încă neurzit până la capăt, de care îi spusese Mayei, pentru că știa că Maya e mai curajoasă decât el. Dar nu-i legau numai planul și dorința de a merge în pădure; mai aveau ei o taină adâncă și întunecată, pe care n-o dezvăluiseră nimănui, nici părinților, nici Învățătoarei Emanuela, nici surorilor mai mari ale lui Matti, nici lui Almon ori lui Danir Țiglarul, nici prietenilor lor de la școală. Doar atunci când nu erau prin preajmă alte

urechi se porneau Maya și Matti să șușotească și să-și îngrijească taina, acea taină care era numai și numai a lor. Adesea Matti și Maya se întâlneau pe ascuns după-amiaza într-un staul vechi din ograda lui Matti, pustiu și părăginit, departe de urechile părinților și surorilor, și vorbeau în șoaptă despre taina lor.

Copiii din sat, printre care și surorile mai mari ale lui Matti, au băgat de seamă că cei doi tot șușotesc între ei, și pe dată au hotărât că Maya și Matti trebuie să fie îndrăgostiți, ba poate chiar „o pereche". Și dacă erau „o pereche", atunci firește că era drept, și chiar se cuvenea, să-i bârfească oleacă, ba să se și veselească un pic pe seama lor și să-i necăjească. La urma urmei, în orișice loc un băiat și o fată care vor să fie din când în când împreună doar ei doi, în loc să fie tot timpul cu prietenii lor, sunt întotdeauna priviți ca o pereche. Și perechile stârnesc întotdeauna pizmă. Iar pizma doare și se bulbucă și din ea începe să țâșnească batjocura, cam așa cum din rana necurățată se scurge puroi.

Matti și Maya se vedeau cu totul altfel: nici prin cap nu le trecea că ar fi o pereche,

erau doar singurii care împărtășeau acea taină. Niciodată nu se întâmpla să se prindă de mâini, ori să se privească adânc în ochi, ori să-și surâdă cu înțeles doar de ei știut, și nici vorbă să se fi sărutat vreodată, cu toate că amândoi încercaseră de vreo două-trei ori să-și închipuie cum e când te săruți, și poate că s-au gândit cum să ajungă la un sărut.

Dar n-au vorbit niciodată despre aceste închipuiri. Nici un cuvânt. Ceea ce-i lega pe Maya și Matti nu era dragostea, ci o taină pe care n-o puteau ști vreodată decât ei.

Taina lor și felul în care îi necăjeau ceilalți i-au făcut pe Maya și Matti să se simtă așa de apropiați și de singuri, căci dacă alții le-ar fi dibuit taina ar fi râs de ei mult mai tare, și i-ar fi batjocorit și necăjit încă o dată pe-atâta. La urma urmei, oricine nu vrea să fie ca toată lumea are cu siguranță huhurită ori buhuhuită ori cum i-o mai zice, și n-ar trebui să îndrăznească să se apropie de noi, ar face bine să se țină departe, rogu-te, ca să nu ne molipsească și pe noi. Unii îl luau în râs și pe Almon Pescarul pentru carnetul lui, fiindcă obișnuia să stea în fiecare dimineață și seară în fundul ogrăzii și să fluiere

după un câine care probabil că murise de ani de zile, și pentru sperietoarea de ciori cu totul netrebuincioasă pe care o așezase între straturile cu legume din grădina lui. Și le plăcea mai ales să râdă pe la spatele lui de ciorovăielile nesfârșite pe care le avea uneori cu sine ori cu sperietoarea de ciori. Adesea fostul pescar se ciondănea chiar și cu râul, cu luna, cu norii care treceau pe cer. În sat lumea se strica de râs când se gândea la împăcările duioase care veneau după fiecare ceartă dintre Almon și sperietoarea de ciori sau dintre Almon și zid ori laviță.

Sătenilor tare le mai plăcea să facă haz și pe seama Liliei, Brutăreasa Văduvă, mama Mayei, și chiar o cinsteau învârtindu-și degetul prin dreptul tâmplei: Ia vino să vezi, uite-o iar, muierea aia cam tralala care mărunțește pâinile nevândute și azvârle firimiturile în râu, ori le presară printre copaci. Poate că, printr-o minune, un pește rătăcit o să treacă dintr-odată prin satul nostru, sau o pasăre care s-a pierdut de stol s-o nimeri să fie suflată de vânt pe cerul nostru.

Nu-i vorbă, unii dintre aceia care se învățaseră să ia în râs firimiturile Liliei zăbo-

veau câteodată o clipă sau două la poalele copacilor ori pe malul râului, stăteau acolo și așteptau: Poate măcar o dată? Poate, totuși? De ce nu? Dar după o clipă se ridicau ca din somn, ca și cum cineva ar fi bătut din palme lângă urechea lor. Dădeau din umeri și plecau, cam stingheriți. Însă tot satul își bătea joc fără sfială, pe față și cu un râs urât, de biata Solina Croitoreasa, care n-avea de nici unele, și de bărbatul ei schilod, Ginome, care nu-și mai amintea nimic, iar trupul i se chircise așa de tare, că ajunsese ca un prunc nu mai mare decât o pernă și behăia cu glas subțirel de miel rătăcit. În fiecare seară Solina, nevasta lui, îl înfășa în scutece, îl învelea în două pături de lână și-l culcușea într-un căruț cu care îl scotea la o plimbare lungă pe ulițe, până la malul râului al cărui muget furios îl făcea pe Ginome să behăie cu glas ascuțit, disperat, ca și cum totul ar fi fost deja pierdut.

10

Și iată care era taina: Matti și Maya se plimbau odată desculți de-a lungul râului, ca să adune pietricele rotunde și șlefuite din care mama lui Matti făcea mici podoabe și le vindea. La unul dintre coturile râului, într-un loc ascuns, se strânsese apă într-o crăpătură, izvodind un iaz umbrit care se cuibărea într-un pietroi cenușiu, un iaz tare mititel, aproape cât să încapă între picioarele unui scaun. O împletitură de ierburi de apă ascundea fundul iazului. Ierburile acelea destrămau lumina soarelui care se oglindea acolo, ca și cum odată ajunsă în apă s-ar fi prefăcut în țăndări: se aprindeau în iaz roiuri de scânteieri aurii.

Și dintr-odată, între ierburile din apă și marginile de piatră, nu-i cu putință, săge-

tând, scânteind, fulgerând, lucind, unduindu-se, dar cum ar putea să fie, sclipind ca un cuțit în apă, dansul solzilor de argint-viu pâlpâitor, era un pește, uite, un pește, dar cum ar putea fi un pește? Nu poate fi un pește, ești sigură, sigură de tot, Maya, că ai văzut și tu aici un pește? Așa să fie? Pentru că eu, auzi tu, eu sunt sigur de tot, cum nu se poate mai sigur, chiar dacă nu-i nicidecum cu putință, e un pește. Un pește, Maya, un pește, un pește viu, tu și cu mine, amândoi tocmai am văzut aici un pește, și nu ni s-a năzărit doar că l-am văzut, am putut vedea limpede că era neîndoios un pește.

Un pește, și nu doar o frunză, un pește, și nu o așchie de metal, un pește, îți zic, Matti, un pește viu de-adevăratelea, un pește fără nici o umbră de îndoială, un pește, l-am văzut, cum l-ai văzut și tu, era pește, întregul pește și nimic altceva decât pește.

Era un peștișor, un pește mic-mititel, cât jumătate de deget, și avea solzi de argint și aripioare ca pânza de păianjen și branhii străvezii care zvâcneau ușurel. Ochii lui de pește rotunzi și larg deschiși i-au ațintit o clipă, ca și cum le-ar fi spus Mayei și lui Matti că noi toți, toate viețuitoarele de pe planeta

asta, oameni și animale, zburătoare, gâze, târâtoare și pești, ne asemănăm de fapt foarte mult, cu toate acele multe osebiri dintre noi: aproape toți avem ochi cu care să vedem formele și mișcarea și culorile, ori cel puțin putem simți prin piele prefacerile luminii și întunericului, și aproape toți putem auzi sunetele și ecourile sunetelor. Și cu toții sorbim și deslușim necontenit mirosuri, gusturi și senzații.

Mai mult: cu toții, până la unul, suntem uneori înspăimântați, chiar îngroziți, și cu toții suntem uneori osteniți ori flămânzi, și fiecare dintre noi e ademenit de unele lucruri și le ocolește pe altele, care-i par nesuferite. Și noi toți, până la unul, suntem foarte ușor de rănit. Cu toții, oameni-gâze-zburătoare-pești, cu toții ne ducem la culcare și ne trezim iarăși, cu toții ne străduim să ne fie bine, nici prea cald și nici prea frig, cu toții, până la unul, încercăm în cea mai mare parte a timpului să avem grijă de noi și să ne ferim de tot ce taie ori mușcă ori împunge. Și cu toții, pasăre și vierme, pisică și copil și lup, fiecare dintre noi încearcă din răsputeri în cea mai mare parte a timpului să se ferească de durere și de primejdie, și

totuși ne primejduim viața ori de câte ori mergem să căutăm hrană sau distracție, și chiar aventuri, senzații tari, puterea ori plăcerea.

E așa de adevărat, a zis Maya după ce a frământat o vreme prin minte gândul acesta, e așa de adevărat, încât putem spune, de fapt, că toți, până la unul, suntem în aceeași barcă: nu numai copiii, nu numai tot satul, nu numai toți oamenii, ci toate viețuitoarele. Noi toți. Dar încă nu știu sigur răspunsul la întrebarea dacă plantele sunt ori ba în oarece fel neamurile noastre îndepărtate.

Așa că oricine ia în râs ori vatămă alt pasager, a zis Matti, în realitate se poartă prostește și vatămă întreaga barcă. La urma urmei, nimeni de pe-aici nu are vreo altă barcă.

După o clipă, ori poate că mai puțin de o clipă, peștișorul și-a răsucit trupul, a desfăcut larg evantaiul aripioarelor gingașe și s-a scufundat în apa întunecată, către ierburile râului.

Era singurul animal pe care-l văzuseră în viața lor Maya și Matti. În afară de niște desene cu vaci-cai-câini-păsări din cărți ori de pe pereții din clasa Învățătoarei

Emanuela și de micile făpturi pe care Almon Pescarul le cioplea și le dăruia copiilor din sat.

Maya și Matti știau că e un pește pentru că văzuseră pești prin cărțile cu poze. Și știau fără umbră de îndoială că era un pește viu, și nu un desen, pentru că nici o făptură din cărțile acelea cu poze nu putea să-și clintească vreun mușchi, să se răsucească și să lunece departe de ei așa de iute, să se scufunde dintr-odată într-un loc adânc, ascuns ochiului, printre umbrele ierburilor de apă.

11

Aceasta era prima viețuitoare văzută în sat de mulți ani încoace, din acea noapte cumplită în care Nehi Duhul Muntelui a adunat într-un lung alai animalele, de la cal până la porumbel, de la șoarec până la oaie și taur, și le-a scos din sat pe vecie. Se întâmpla ca unii dintre părinți să fie copleșiți din senin de un val de dor ori de tristețe, și se apucau să le arate copiilor cum fac animalele: ciripitul păsării și mugetul vacii, urletul lupului din pădure, gunguritul porumbelului și zumzetul albinei și bătaia din aripi a gâștei sălbatice și orăcăitul broatacului și huhuratul bufniței. Însă după o clipă își tăgăduiau tristețea, se prefăceau că, de fapt, nu voiseră decât să-și înveselească un pic copiii, nimic mai mult, și o

țineau una și bună că nici unul dintre glasurile acelea nu-i din lumea adevărată, că nu-s decât în basme și legende.

Tare ciudate mai erau meandrele amintirilor pe care le aveau sătenii: uneori lucrurile pe care se străduiau din răsputeri să și le amintească fugeau de ei și se piteau adânc sub pătura uitării. Iar lucrurile pe care hotărâseră că e mult mai bine pentru ei să le uite erau cele care răsăreau din uitare, ca și cum ar fi ținut cu tot dinadinsul să-i necăjească. Uneori își aminteau cea mai mică frântură din ceea ce aproape că nu fusese niciodată. Sau își aminteau ceea ce fusese și nu mai era, își aminteau cu durere și dor, însă rușinea, ori tristețea, era așa de mare, încât își ziceau cu hotărâre că n-a fost decât un vis. Și că le vor spune copiilor lor: Nu-i decât un basm.

Alții ziceau: N-a fost decât o glumă. Atât.

Când auzeau acele povești, unii copii simțeau o ușoară nostalgie după ceea ce-ar fi putut să fie cândva, și poate că n-a fost deloc. Dar mulți copii nu voiau niciodată să le asculte, sau le ascultau și râdeau de părinții lor și de Învățătoarea Emanuela: de

atâția ani nu mai fusese văzut vreun animal, încât cei mai mulți dintre copii și-au zis până la urmă că toate muurile și gurruurile și maaurile și miaurile, toate bâzzurile și baaurile și ham-hamurile și mac-macurile alea nu-s decât născociri ciudate de-ale părinților, superstiții învechite de care ar trebui să se descotorosească, așa încât să poată trăi în sfârșit în lumea adevărată, căci oamenii care trăiesc în închipuirea lor nu sunt ca noi, ceilalți, iar oamenii care nu sunt ca noi, ceilalți, se trezesc cu huhurită, și toată lumea îi ocolește, și atunci va fi prea târziu ca să-i mai scoatem din necaz.

Poate că numai Danir – voiosul Țiglar cu picioare lungi, după care oftau toate fetele din sat, care cânta cât e ziua de lungă împreună cu ajutoarele sale, în vreme ce lucrau pe acoperișurile înalte și povârnite, și se oprea pe drumul spre casă ca să stea de vorbă prin ferestrele deschise cu copiii de parcă ar fi fost și ei oameni mari, ori, dimpotrivă, să flecărească cu ei de parcă el însuși ar mai fi fost copil, și căruia îi mai plăcea să fluiere cântece pe sub ferestrele fetelor din sat – poate că Danir era singurul pe care ar fi trebuit să-l întrebe ce e adevărat și ce nu.

Dar necazul cu Danir și cu prietenii care i se alăturau în piața pietruită în serile lungi de vară era că nu știai niciodată dacă nu cumva glumesc sau joacă vreun renghi, ție ori între ei. Și chiar și atunci când vorbeau serios cu adevărat, păreau că glumesc. Oricine încerca să poarte o discuție serioasă cu ei se trezea că și el, Dumnezeu știe de ce, vorbește deodată în șagă. Chiar dacă nicidecum nu voia una ca asta.

Almon Pescarul, pe care nimeni nu-l asculta pentru că toată lumea râdea de el, era singurul din tot satul care i-ar fi putut învăța pe copii că lumea adevărată nu este numai ceea ce vede ochiul și aude urechea și pipăie degetele, ci și ceea ce ochiul nu poate să vadă și urechea nu poate să audă și degetele nu pot să pipăie. Și se arată uneori, doar o clipă, celor ce văd cu ochiul minții și știu să asculte și să audă cu urechile sufletului și să pipăie cu degetele minții. Dar cine să-l asculte pe Almon? Era un palavragiu bătrân și aproape orb care stătea acolo și se ciorovăia la nesfârșit cu sperietoarea veche și urâtă.

12

Și după ce peștele s-a făcut nevăzut au observat fiecare pe chipul celuilalt uluirea și spaima: gura căscată, ochii holbați, albeața ca varul care li se întindea pe frunte și pe obraji. Spune-mi, a zis Maya, ai auzit ce-am auzit eu? Spune-mi, a zis Matti, ai auzit și tu? Să fi auzit cu adevărat trei ori patru sunete înăbușite, ca din vis, rostogolindu-se de departe, hăt-departe, de dincolo de văi și coaste, de la marginea pădurilor cățărate pe peretele de miazănoapte al coamei muntelui, ecouri groase și slabe care au răsunat ca un lătrat de câini și apoi s-au stins iute?

Maya și Matti auziseră cum latră câinii în poveștile Învățătoarei Emanuela, dar era oare cineva care să nu râdă de biata Învățătoare Emanuela, care se ținea după toți

bărbații, dar în tot satul nu aflase niciodată măcar umbra unuia care ar fi catadicsit să se uite la ea?

Iar acum, puțin după ce văzuseră peștele, Mayei și lui Matti li s-a părut că zgomotele slabe care veneau dinspre creasta de la miazănoapte semănau un pic cu lătrăturile. Ori poate că nu era lătratul unor câini adevărați? Poate că era doar căderea unor bolovani în depărtare? Sau i-au păcălit coroanele copacilor care gâfâiau de nerăbdare, pornindu-se să țipe și să ofteze sub iureșul palelor de vânt?

Cine să creadă că Maya și Matti văzuseră în râu un pește viu? Ori că, aproape în același timp, auziseră câini lătrând în depărtare? S-ar fi aflat cineva care să nu râdă de ei? Câteodată, unul dintre copii venea dimineața în curtea școlii și încerca să le spună celorlalți că auzise – jura că auzise – un sunet care ar fi putut să fie ciripit. Ori un zumzăit. Nici măcar o clipă nu-l credeau copiii pe cel care spunea acele povești, și-l luau peste picior și-l necăjeau și ziceau: Mai bine ai termina cu asta, și încă iute, până nu te trezești că ai ajuns ca Nimi Ciuhurezu'.

Poate din pricină că batjocura îi apără pe cei care-l batjocoresc de primejdia singurătății? Din pricină că batjocoresc în ceată, iar cel pe care-l batjocoresc e totdeauna singur?

Și oamenii mari? Poate numai din pricină că s-au străduit din răsputeri să amuțească o șoaptă lăuntrică? Ori se rușinau de o anume vinovăție pe care o simțeau?

Matti și Maya s-au întors de multe ori în acel loc, s-au aplecat peste iaz, cu fețele așa de aproape de oglinda lui, încât nasul mai că le intra în apă, dar peștișorul nu s-a mai arătat. Degeaba au cercetat fiecare dintre zecile ori sutele de iazuri mici ale râului presărate ici și colo, pe maluri, lângă șuvoiul de apă, printre bolovani, în golfuri ascunse, în locuri în care ierburile de apă ascundeau nisipul auriu de pe fundul râului.

Dar odată, către asfințit, s-a întâmplat să treacă din senin ceva pe deasupra capetelor lor, sus de tot: ceva a alunecat sus pe cerul care se întuneca, ceva a plutit peste ei, ceva ușor și luminat ca un nor rătăcit prin aerul înserării, dinspre pădure și îndărăt, cu totul străveziu, trecând alene și neauzit pe sus, deasupra capetelor lor, și apoi înapoi spre

pădure, și s-a topit aproape înainte ca Maya și Matti să priceapă că-l văd.

Aproape – dar nu înainte ca ei să izbutească să vadă că a fost acolo ceva și a trecut peste capetele lor, zburător și tăcut, plutind mai departe, sus de tot peste sat și râu, sus peste codrul întunecat. Iar Maya și Matti s-au uitat unul la altul și s-au cutremurat amândoi.

13

Așa se face că acei copii, Maya și Matti, ca o celulă de ilegaliști cu numai doi membri, au început să se convingă unul pe altul că s-ar putea ca animalele să existe cu adevărat pe undeva. Matti era tare speriat, Maya, ceva mai puțin, și totuși se simțeau ispitiți, ca și cum ar fi fost în puterea unei vrăji, să pornească într-o mare aventură ca să găsească semne de viață. Hotărârea de a plănui o astfel de aventură n-a fost ușoară pentru Matti și Maya. Nu se încredeau cu totul în ei înșiși: poate că peștișorul și lătrăturile erau renghiuri jucate de închipuirea lor? Poate că nu fusese decât o frunză argintie lucioasă care s-a ridicat în apă o clipă și apoi s-a scufundat și a dispărut? Poate că un copac bătrân se frânsese într-una din pădurile

de departe, și n-a fost decât ecoul frângerii adus de vânt până la ei, răsunând oarecum a lătrat? Cum ar trebui să înceapă aventura, și de unde? Și dacă o să fie prinși și pedepsiți? Și toată lumea o să râdă de ei? Și dacă se potcovesc cu huhurită, ca Nimi Ciuhurezu'?

Și ce-ar păți dacă l-ar mânia pe Nehi Duhul Muntelui? Dacă o să dispară și ei pe vecie sub mantia lui neagră, la fel ca toate animalele care s-au făcut nevăzute cu atâția ani înainte – după cum zic oamenii mari – din sat și din împrejurimi?

Și, de fapt, unde ar trebui să-și înceapă căutarea?

14

Răspunsul la această întrebare, le-au spus inimile lor, este că ar trebui să-și înceapă căutarea în pădure. Răspunsul i-a speriat pe Matti și Maya atât de tare, încât vreme de trei sau patru săptămâni nu au mai șușotit plănuind aventura. Ca și cum între ei se petrecuse ceva așa de rușinos, încât era mai bine să se poarte de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Ori s-a întâmplat, dar a fost dat cu totul uitării.

Însă aventura se încuibase deja așa de adânc, că li se furișa noaptea în vis. Nu se mai simțeau încântați, ori curioși, ori însuflețiți, ori viteji când se gândeau la ea, nu aveau decât o senzație surdă, sâcâitoare, că asta e și gata. Că așa stau lucrurile și n-au ce face. Că de acum încolo e sarcina lor. Că, de fapt, n-au de ales.

Așa că au început iar să șușotească între ei despre pădure, peștișorul din iaz, lătratul câinilor din depărtare, norul care trecuse pe deasupra capetelor lor, dar nu era nor, și alte semne de viață. Din nou șușotelile astea au stârnit tot soiul de zvonuri, semne cu ochiul și chicoteli printre colegii lor și vecinii cu ochi ageri: ia uitați-vă la perechea aia, probabil că se țin deja de mână. De mână? Ce mână? Pun rămășag că se sărută deja. Și, cine știe, poate că deja s-au jucat și „de-a doctorul"?

Unii ziceau chiar că, de fapt, sunt ca sacul și peticul cei doi zurlii, ea cu mama aia a ei, brutăreasa într-o dungă care aruncă firimituri de pâine într-un râu fără pești ori le presară pe sub copacii fără păsări, și el cu lucrurile pe care le scrie pe hârtiuțele lui și nu ni le arată nouă, ci dă fuga să i le arate lui Almon Pescarul, cel care se ciorovăiește cu pereții. Ori poate că nu-i arată cele scrise lui Almon, ci numai sperietorii de ciori a lui Almon?

Așa că batjocurile se îngrămădeau în jurul lor ca o pată întunecată de noroi care se întinde în apă și o tulbură. Însă Matti

și Maya își croiseră deja calea prin batjocuri și răzbătuseră la lumină: într-o zi s-au sculat cu noaptea-n cap și, în loc să meargă la școală, au ieșit din sat și s-au dus drept în pădure.

15

Maya și Matti au mers pe malul râului, dar fără să se țină de mână – doar o dată sau de două ori, când au trecut râul pe bolovanii lunecoși împrăștiați prin el, la unul dintre coturi. În vreme ce săreau de pe un bolovan pe altul ca să ajungă pe celălalt mal au fost siliți să se țină unul de altul ca să nu cadă în apa rece. Cu cât urcau mai mult pe munte, cu atât se îndesea pădurea. Din când în când trebuia să împingă crengi și tufe și să dea la o parte ferigi cățărătoare ca să-și poată croi drum printre ele.

În unele clipe simțeau că nu sunt singuri în pădure, că era acolo altcineva, sau altceva, lat și mare și întunecat, ceva care părea că răsuflă adânc și liniștit îndărătul

lor. Dar de câte ori întorceau capul nu vedeau decât plantele verzi și dese, care păreau să se înnegrească din ce în ce mai tare. Și oricât de mult și-ar fi ciulit urechile, nu auzeau altceva decât șoapta vântului prin copaci, bolboroseala râului printre stânci și trosnetul frunzelor și crengilor uscate sub tălpile lor.

Uneori încâlceala de copaci și tufe era așa de mare, că nu mai puteau să înainteze decât încovoiați ori de-a bușilea. Din când în când treceau prin fața intrării în câte-o grotă, dar când se uitau înăuntru nu vedeau decât beznă ghemuită acolo, care răsufla către ei, răspândind izuri vechi de praf și mucegai gros.

Apoi, deodată, au trecut de intrarea într-o grotă care nu mirosea a mucegai, ci răspândea aroma plăcută a focului de lemne care îndulcea aerul, în vreme ce dinăuntru plutea alene un cârlionț de fum. Mai întâi au încremenit, dar după o clipă Matti i-a șoptit Mayei: Hai să plecăm de-aici iute, până nu ne zărește cineva. Maya i-a șoptit și ea: Înainte să plecăm vreau să mă târăsc un picuț mai departe ca să văd ce e acolo, e musai s-o fac. Așteaptă-mă aici, Matti.

Pitește-te după bolovanul ăla și stai de pază. Dacă mă vezi că ies în goana mare, fugi și tu în josul muntelui, nu șovăi și nu mă aștepta. Doar fugi acasă cât te țin picioarele și nu te uita înapoi. Dar dacă vezi că a trecut, să zicem, un sfert de oră și n-am ieșit, nu mă mai aștepta. Fugi acasă și încearcă să ții bine minte cum am nimerit aici și spune-i lui Danir Țiglarul, nimănui altcuiva, numai lui. Ca să nu-și facă griji mama.

Asta l-a speriat pe Matti și voia să-i șoptească Mayei: Nu, e prea primejdios, n-ai de unde ști ce ne așteaptă în grotă. Dar s-a înfrânat și n-a zis nimic, căci știa dintotdeauna că Maya e mai curajoasă decât el, și îi era nițel rușine de asta, ba chiar se lua singur peste picior.

Maya a trecut de două cotituri și de trei trepte de stâncă, până a ajuns într-o încăpere îngustă de la capătul grotei cu tavan jos. Focul așternea pe pereții plini de funingine umbre prinse într-un dans săltat. Din foc ieșea un fum frumos mirositor. Și Matti, după oarece șovăială, s-a hotărât să nu asculte de Maya și să meargă după ea în grotă: două curbe și două trepte de stâncă, dar înainte de a treia treaptă l-a părăsit curajul

și a rămas nemișcat, tupilat într-o adâncitură a peretelui de stâncă, încordându-și privirea să vadă ce se întâmplă cu Maya.

Un bărbat scund, care ședea singur, cu spatele la Maya, trebăluia pe la foc. Probabil că nici măcar nu știa că Maya e acolo, în picioare în spatele lui, cu ochii-n patru, gata să se răsucească și să-și ia picioarele la spinare cât ai clipi.

Bărbatul cel scund împungea cu un băț prin focul în care pusese la copt niște cartofi și cepe, rostogolind ușurel cartofii de pe o parte pe alta printre cărbuni, ațâțând jăraticul, în vreme ce tăifăsuia cu focul, îl îmbărbăta cu vorbe blânde și se firitisea singur pentru izbândă. Și a tot ținut-o așa, trebăluind pe la foc și turuind aproape neîncetat, fără s-o bage în seamă pe Maya, care s-a aplecat să-l cerceteze mai bine, în vreme ce Matti le arunca priviri furișe. Speriat, Matti se uita din adâncitura stâncii la spatele Mayei, neputându-se hotărî ce să facă. Picioarele îi ardeau de dorința de-a fugi de acolo cât mai repede, în vreme ce inima îl îmboldea să se ducă lângă Maya. Bătălia dintre picioare și inimă îl sleia cu totul de puteri, așa că stătea încremenit acolo, în crăpătura

dintre stânci, destul de aproape de spatele Mayei, dar nu așa de aproape ca ea de acel străin, și ceva mai aproape decât ea de intrarea grotei.

Dintr-odată, străinul s-a răsucit și le-a zâmbit, deloc mirat, ca și cum ar fi știut tot timpul că i-au venit din senin musafiri și nu așteptase decât să lase deoparte pentru o clipă trebăluitul la foc ca să se poarte ca o gazdă adevărată și să-i întâmpine:

Maya? Matti? N-ați vrea să vă așezați? Să vă odihniți oleacă? Nu vreți niște cartofi copți? Mai am și legume, fructe, ciuperci și alune. Haideți și ședeți aici.

16

Matti și Maya au fost uluiți văzând că bărbatul nu e bărbat, ci copil, și nu un copil pe care nu-l cunoșteau, ci nici mai mult, nici mai puțin decât Nimi, băiatul pe care toți îl strigau Nimi Ciuhurezu'. Nimi, cu nasul veșnic curgându-i, care ținea morțiș să le povestească tuturor visele sale – pantofi care se prefac noaptea în arici, ori un furtun de cauciuc care se preface în șarpe sau în trompă de elefant – și de care toată lumea râdea. Nimi, care s-a dus odată singur în pădure, unde trebuie să fi dat peste ceva care l-a înspăimântat ori l-a zguduit atât de tare, încât s-a îmbolnăvit de huhurită. Boala l-a făcut să nu mai scoată nici un cuvânt și să înceapă să rătăcească prin sat, huhurind, cu dinții din față ieșiți în afară și strungăreață, cu un

ochi veșnic lăcrimos. Și de-atunci tot bântuie prin sat, zi și noapte, iarnă-vară, fără casă, fără prieteni. Maya și Matti nu l-au putut ajuta. Până și neamurilor lui le era rușine și l-au lăsat în plata Domnului.

Iar aici, în grota asta, Matti și Maya au dat peste Nimi: nu Nimi cel care huhura, nu Nimi cel care fugea de oameni și se cățăra prin copaci, schimonosindu-se de pe crengile din vârf, ci un Nimi care vorbea și care i-a bătut pe umăr pe amândoi și chiar i-a poftit să împartă cu el cartofii copți și cepele pârlite în foc. Până și ochiul lui lăcrimos le zâmbea cu drag.

Mai târziu, pe când ședeau toți trei în jurul cărbunilor, sătui și ostoiți, Nimi le-a spus că huhurelile de bufniță nu erau nicidecum o boală, ci o hotărâre: se săturase până peste cap de șfichiuiri și înjosiri și zeflemele, și hotărâse să ducă o viață de copil liber, de capul lui, fără părinți, vecini, colegi, fără nimeni care să-l jignească, nimeni din sat ori din întreaga lume care să-i spună ce anume să facă ori să nu facă. A hotărât să trăiască singur-singurel. Să trăiască în largul lui și liber. E drept, are o strungăreață prea mare între dinții lui de iepure, dar cel puțin

îndărătul dinților ălora caraghioși se află un cap, nu o ciupercă otrăvitoare, ca toți oamenii ăia care râd de el. Uneori coboară și rătăcește prin curțile din sat, huhurind oleacă, și toți fug de el, speriați că o să se molipsească de boala lui. Dar asta e casa lui, aici trăiește, în grota asta în care ține tot felul de lucruri culese de prin ogrăzi: cărți și borcane, funii și biscuiți, reviste, lumânări, fructe și legume, și haine pe care le înșfacă de pe sârmele unde atârnă la uscat. Iar Almon Pescarul îl lasă să scoată noaptea cartofi din grădină, să ia de prin pomi și din grădină câte fructe și legume poftește.

Dar cum de nu te temi de pădure? De Nehi?

Uneori chiar mă tem un pic, mai ales noaptea, dar nu de Nehi, a zis Nimi. De fapt, când sunt aici, în grota mea, mă tem mult mai puțin decât atunci când sunt în preajma copiilor care mă urăsc și huhuresc și aruncă după mine cu pietre și țigle, ori când sunt în preajma oamenilor mari care mă arată cu degetul și zic uite-că-vine-puștiul-ăla-bolnav-care-huhurește-vai-de-bieții-lui-părinți, și întotdeauna le spun copiilor mai mici să se ferească de mine.

Ia spune, Nimi, ai văzut vreodată viețuitoare pe aici, prin pădure? Nu? Și cum e cu Nehi? L-ai văzut vreodată? Și mai spune-ne ceva, chiar există boala asta, huhurita?

În loc să răspundă la întrebare, Nimi Ciuhurezu' s-a ridicat, s-a întins, le-a făcut semn cu mâna, și-a tras nasul, a zâmbit, cu dinții lui cei strâmbi și ochiul lăcrimos – a zâmbit pentru sine, nu către Maya și Matti –, a sărit printre ei și și-a făcut loc spre ieșirea din grotă. Apoi a scos deodată un huhurit prelung, hăulit, asurzitor, care a răsunat deznădăjduit și totodată războinic. A zbughit-o din grotă printre copacii deși, huhurind voios din străfundul bojocilor, și vocea i s-a auzit tot mai încet în vreme ce se îndepărta, până ce a fost înghițită de adâncul pădurii.

Când s-a stins focul în grota lui Nimi, Matti și Maya au hotărât să urce mai departe cărarea de pe muntele acoperit de păduri, care era din ce în ce mai pieptișă și mai întortocheată, arătând tot mai mult a tunel întunecat și strâmt prin hățișul tufelor dese.

Foarte curând n-au mai fost cărări ori păienjenișuri de poteci prin pădure, doar

un labirint întunecat și împâslit, umplut cu plante groase, mai mult negre decât verzi, care împiedicau lumina să pătrundă. Unele împungeau și altele urzicau, iar unele înțepau pielea ca niște mușcături otrăvite.

Matti și Maya și-au dat toată silința să nu se îndepărteze prea mult de râu, dar nu puteau să se țină prea aproape de meandrele lui, fiindcă în mai multe locuri râul curgea printre doi pereți de stâncă, ori era înghițit de pământ și se ivea iar acolo unde nu te-ai fi așteptat. Însă zgomotul apei i-a ajutat pe Maya și Matti să-și croiască drum în susul muntelui, ca și cum ar fi fost o călăuză mânioasă, gălăgioasă, care nu tăcea niciodată: uneori scrâșnea din dinți, gonind peste fundul prunduit; alteori mârâia stins, rătăcind printre pereții drepți; iar alteori urla sălbatic, în cascade spumegânde.

După câteva ceasuri s-au pierdut de râu. Nu mai auzeau nici măcar un murmur depărtat al curgerii lui. În schimb au început să audă alte ecouri din adâncurile tainice ale pădurii, scârțâieli, oftaturi, sfârâieli, ca și cum ceva, pe undeva, trăgea aer în piept și-l dădea afară și șoptea, ceva destul de aproape, și totuși – nevăzut. Și nu departe,

altceva își înăbușea tusea, iar încă ceva ferăstruia de zor, ori rodea cu dinți puternici. Se oprea câte o clipă, ca și cum ar fi ostenit, apoi iar se punea pe ros.

Maya și Matti și-au zis că trebuie să se fi înserat deja, și voiau să găsească o grotă în care să aștepte venirea zorilor. Li se părea ciudat că lumina zilei tot mai răzbătea printre coroanele copacilor. Matti s-a oprit să-și tragă răsuflarea și să mai scuture din ghimpii și acele de brad uscate care i se agățaseră de haine. Maya, care aproape întotdeauna era cu câțiva pași înaintea lui, s-a oprit să-l aștepte. L-a întrebat dacă n-ar fi bine să urce mai departe pe munte cât mai era un pic de lumină. Apoi, pentru că ghicea ce va răspunde el, mai degrabă a spus decât a întrebat: Vrei să mergem acasă.

În sinea lui, Matti chiar voia să meargă acasă, dar îndemnul să se lase păgubași și să meargă acasă trebuia să vină de la ea, nu de la el.

Așa că a întrebat-o: Tu ce crezi, Maya?

Iar Maya a zis: Da' tu?

El a șovăit o clipă, apoi a zis cu glasul curtenitor și hotărât: Cred că trebuie să facem întocmai cum zici tu.

Iar Maya a zis: E bine că am mâncat cu Nimi, lângă foc, dar acum iar mi s-a făcut foame, și sunt cam obosită.

Matti a zis: Așadar, ne întoarcem?

Și Maya: Poate. Da. Bine. Dar nu acasă. Hai să ne întoarcem la grota lui Nimi și să stăm acolo până mâine-dimineață. Iar mâine-dimineață urcăm mai departe.

Așa că s-au întors. De data asta Matti era în frunte, străduindu-se să-și croiască drum printre plantele dese. Însă plantele erau din ce în ce mai dese. Cu cât se împingeau înainte, ca niște înotători obosiți care se luptă cu valurile puternice, cu atât se îndeseau tufele. În loc să coboare, s-au trezit că urcă mai departe coasta abruptă și impădurită. Iarăși li s-a părut că ziua începe să pălească și că întunericul probabil nu-i prea departe, și că n-o să mai găsească grota lui Nimi.

Deodată o umbră întunecată a trecut peste capetele lor, în tăcere deplină, a planat chiar deasupra coroanelor copacilor și aproape că le-a atins, plutind și întunecând o clipă încâlceala de arbori și arbuști. În clipa următoare s-a îndepărtat fără zgomot. Ca și cum o pătură grea și neagră ar fi acoperit o

vreme totul. Și pentru o clipă inimile lor s-au umplut de frica de un mare vicleșug vrăjitoresc, frica de o zi care nu-i zi și de o noapte care nu-i noapte. Dar nici Maya, nici Matti n-au suflat o vorbă despre asta. Tăceau și urcau mai departe. Până ce-au ajuns într-un loc de pe coasta muntelui unde puteau să-și tragă sufletul și să chibzuiască. Maya s-a dus singură să vadă ce se află în fața lor, căci i s-a părut că aude șoapta râului, departe.

Acolo, pe coasta muntelui, între două stânci, Matti s-a aplecat să cerceteze o piatră răsucită care-i amintea de desenul unui melc, ori poate că ăsta era un melc fosilizat. Între timp, Maya se cățăra pe munte, către ceea ce părea să fie murmurul râului. Deodată, Matti n-a mai văzut-o, nici măcar nu i se mai auzea sunetul pașilor, dar s-a temut s-o strige. Iar când Maya s-a răsucit ca să privească înapoi, nici ea nu l-a mai văzut pe Matti. Dispăruse printre copaci, și s-a temut și ea să-l strige, căci amândurora li se părea că nu trebuie să strige pe acolo, fiindcă nu erau cu adevărat singuri; cineva îi aștepta în adâncul pădurii. Ori plutea deasupra lor. Ori poate că stătea pur și simplu tăcut,

nemișcat, printre umbrele pădurii dese, nescăpându-i nici o clipă din ochi. În tăcerea grea care se așternuse peste toate, Matti s-a gândit deodată că nu e singurul care ascultă bubuitul inimii sale, ci putea să-l audă și ceea ce stătea în umbră și-l urmărea cu privirea. Iar când a lăsat jos, pe stânca netedă, piatra răsucită aidoma unui melc și s-a uitat după Maya, dar n-a văzut-o, alt melc, nu unul fosilizat, s-a târât aproape de pantoful lui. Însă până să-și întoarcă Matti privirea către el, melcul pierise ca și cum n-ar fi fost niciodată, înghițit de o crăpătură.

17

După oarecare șovăială, Matti și-a zis că o să stea s-o aștepte pe Maya acolo, la poalele stâncii care semăna un pic cu un topor uriaș, căci ce s-ar întâmpla dacă ar porni în căutarea ei? Cât e el plecat, ea s-ar putea înapoia pe altă cărare. Și dacă nu-l găsește acolo, ar putea porni să-l caute prin pădure și s-ar rătăci printre coline, și ar tot umbla așa unul după altul până se întunecă de tot. Așa că s-a așezat, cu spatele rezemat de stânca-topor, și s-a pus pe așteptat, ciulind urechea cât de tare putea ca să prindă orice foșnet ori murmur.

De la acea înălțime întinderea pădurii arăta ca o pânză mare și întunecată, presărată cu puncte luminate de culoare verde, verde-vârstat și verde-cenușiu și verde-găl-

bui și un verde așa de întunecat, că era aproape negru.

Ochii lui Matti scormoneau în depărtare, mult dedesubtul lui, în căutarea acoperișurilor de țiglă ale satului, dar satul dispăruse. Matti și-a amintit livada lui Almon Pescarul. În închipuire vedea limpede grădina de zarzavaturi, ba chiar și sperietoarea de ciori înfiptă între straturi. Și-și povestea singur cum umblă cătinel bătrânul pescar, oftând, șontâcăind printre straturi către masa de lemn, ducând dorul câinelui său, Zito, și al cintezoilor, și al peștilor, până și al carilor care ronțăiau noapte de noapte în măruntaiele mobilei. Probabil că acum tocmai dojenește sperietoarea de ciori, ori se ciorovăiește cu el însuși în vreme ce merge. Întotdeauna avea ultimul cuvânt, mormăind pe sub mustața cenușie și stufoasă cine știe ce răspuns zdrobitor. Iar dincolo, nu departe de ruine, Învățătoarea Emanuela stă singură, atârnând rufe pe sârma din ograda căsuței ei. Matti auzise bârfe – știa tot satul – cum că Învățătoarea Emanuela, care nu mai era tânără, de ani de zile se făcea luntre și punte să câștige inima bărbaților din sat, fie ei holtei ori însurați,

tinerei ori nu prea, dar nici unul nu se uita la ea. Uneori Matti li se alătura celor care o luau în râs și-i ziceau Manu-tra-la-la / Nimeni nu o vrea. Dar acum se căia că o făcuse: singurătatea și deznădejdea ei i se păreau în clipa asta aproape dureros de triste. Când s-a gândit la ulița îngustă din fața casei părinților săi, Matti și i-a închipuit pe Danir Țiglarul și pe cele două ajutoare așezați călare pe bârnele unui acoperiș de țiglă, bătând de zor cu ciocanele și râzând încântați că izbutiseră să țină cu cele trei ciocane ritmul unui marș voios.

Și și-a închipuit-o pe Solina Cusătoreasa cum se oprește din plimbare și se apleacă peste căruțul bărbatului ei schilod, poate ca să-i așeze mai bine pătura, ori să-i schimbe scutecele ude, ori poate doar ca să-l mângâie pe capul acoperit cu păr cărunt și rar, în vreme ce din străfundurile minții lui pierdute Ginome behăie subțirel, sfâșietor, pentru că se crede ied și nevasta lui e o oaie care-i ține loc de mamă.

Și poate că taman în clipa aceea, când el șade acolo închipuindu-și viața din sat, Lilia Brutăreasa, mama Mayei, pornește de la brutărie către singura băcănie a satului,

aflată în piață. Și poate că se întâlnește cu Solina, care-și plimbă bărbatul în căruț. Lilia se oprește, ca întotdeauna, să schimbe câteva vorbe cu Solina, să-i spună ce greu e să crești un copil căpos ca Maya, care e un drăcușor obraznic, zău așa, dar bună la inimă ca pâinea caldă. Necazul e că fetița mea e prea hotărâtă și îndrăzneață. Le știe pe toate mai bine decât mine și mult mai bine ca oricine altcineva, așa că toate trebuie să fie întocmai cum vrea ea, și nicidecum altminteri. Apoi probabil că Lilia o să-și netezească șorțul, o să-și ceară iertare – pentru că, fără nici o pricină, întotdeauna lasă ochii-n pământ și zice că-i pare rău –, o să-și ia rămas-bun de la Solina și Ginome și o să coboare mai departe pe ulița îngustă, împingând căruciorul vechi ale cărui roți ar trebui să fie unse, ori poate chiar înlocuite.

Și ce-ar fi să le ung chiar eu, și-a zis Matti. Ce dacă o să intru-n gura satului. Las' să vorbească. N-au decât să râdă de mine până n-or mai putea. La urma urmei, Maya și cu mine am văzut ceva ce ei nici măcar n-au visat. Și când o să ieșim din pădurea asta poate că o să știm ceva ce satul nu știe... ori s-a străduit din răsputeri să nu știe. Ori

poate că tot satul știe și doar se preface, așa cum micul Nimi se preface anume că are huhurită ca să poată rămâne liber?

Numai de-am ieși teferi din pădurea asta. Ar trebui să fie deja noapte, și toată lumea să fie în beznă, dar e ciudat, noaptea nu cade, se înfrânează, de parcă ar fi vrăjită.

Și dacă Maya s-a dus departe de tot?

Dacă se rătăcește?

Dacă ne rătăcim amândoi prin păienjenișul pădurii dese?

Și cât timp ne-a mai rămas, dacă o mai fi rămas, până să se întunece?

Poate că încă n-au început cei de-acasă să-și facă griji din pricina noastră. Dar o să înceapă curând.

Matti a șezut așa multă vreme, privind jos în vale din înaltul muntelui, cufundat în gânduri și închipuiri. Dar de fapt se trudea să îndepărteze ghearele spaimei, care se ascuțeau cu fiecare clipă, i se furișau pe sub piele și făceau să-i alunece fiori pe șira spinării: pentru că Maya nu s-a înapoiat, și nu s-a înapoiat nici mai târziu, și nici măcar după aceea n-a dat nici un semn. Era din ce în ce mai supărat pe ea: unde s-a topit

așa? E cu putință să se fi întors în sat fără el? Și știi ceva, ar merita cu vârf și-ndesat să mă urnesc și eu și să fug înapoi acasă chiar acum, până nu se întunecă.

Apoi supărarea pe Maya s-a prefăcut într-o spaimă înghețată, în vreme ce asculta foșnetul copacilor înalți, tăcerea și vântul. Deslușea deja în aer aroma slabă a sfârșitului după-amiezii ori a începutului de seară, iar vântul amurgului s-a pornit să tăifăsuiască pe șoptite cu foșnetul copacilor din pădure. Matti se ridicase deja și se socotea s-o ia la fugă spre casă cât îl țineau picioarele când, peste huruitul și șuieratul vântului prin acele brazilor, i s-a părut că aude iarăși lătrat de câini, venind de departe, hăt-departe. Pentru o clipă i s-a părut și că aude abia deslușit vocea Mayei strigându-l iar și iar de acolo, din codrul des de pe munte, de deasupra lui: Matti, Maaatti, vino aiiiici, viiiino, Maaatti, viiiino, viiiino...

Și n-ar fi putut spune ce era mai înspăimântător: să nu ia în seamă strigătul care putea fi o cerere deznădăjduită de ajutor, ori să urce vitejește prin pădure către vocea care putea să fie doar un vicleșug, să-l momească într-o capcană, o voce care nu venea

din susul muntelui, ci dinăuntrul capului său, născută din frica și deznădejdea care începuseră deja să-i întunece inima și să-i taie răsuflarea, ca un picior încălțat cu un bocanc care-l apăsa pe piept...

18

În cele din urmă Matti s-a hotărât să urce pe stânci. Copacii din pădurea care-l înconjura deveniseră mai deși și mai întunecați, de parcă s-ar fi strâns laolaltă anume ca să-i stea în cale. Dar a dibuit din nou printre trunchiuri un soi de cărare ori de potecă îngustă care șerpuia în sus pe munte și care l-a dus către coastele pieptișe și într-o împâsleală de tufe negre. Poteca urca mereu, cu zigzaguri bruște, către vârful muntelui, până ce soarele care se înclina peste creste a început să zugrăvească cerul de deasupra copacilor în culorile unui foc uriaș, apoi ale vinului, apoi ale jăraticului viu. Curând peste cer și pământ avea să se aștearnă o perdea tulbure de cenușă.

Atunci i-a apărut în fața ochilor un zid de piatră cu o poartă făcută din trunchiuri groase de copaci, și dinăuntru s-a înălțat și a plutit deasupra zidului și a porții un nor luminat în multe culori, și multe sunete ciudate veneau din el, sunete înalte, ascuțite, și sunete joase și slabe, și sunete moi și gingașe ca fulgii de zăpadă, sunete de fluierat, ciripit, gâfâit, orăcăit, sunete care zgreptănau și sunete care alinau, sunete pe care Matti nu le mai auzise vreodată, și totuși și le amintea și știa că sunt sunete scoase de animale și de păsări, mugete blânde și mârâieli groase și val după val de voci care cântau laolaltă cip-cirip. Și printre ele era vocea Mayei, limpede și plină de clopoțeii bucuriei: Ce-i cu tine, Matti, nu mai sta așa pe-afară, deschide poarta și vino și tu aici.

19

Matti a zăbovit în fața porții câteva minute, chibzuind ce să facă. Avea senzația ciudată, misterioasă, că fusese deja aici, și poate că nu numai o dată. Că odinioară, în trecut, stătuse aici, în fața porții, întocmai așa cum stătea acum. Că nu numai o dată nu se putuse hotărî dacă s-o rupă la fugă ori să intre. Că hotărâse deja, și intrase, și văzuse. Iar acum, dacă s-ar strădui din toate puterile, dacă și-ar împinge mintea cel mai departe cu putință, și-ar putea aminti deodată tot ce uitase. Și-ar putea aminti chiar și ceea ce nu știa și ceea ce nu mai văzuse niciodată.

Matti s-a uitat la poartă și a văzut că nu e închisă bine, e aproape închisă, și, și-a amintit el fără să-și amintească, așa a fost

ultima oară și așa a fost această poartă întotdeauna. Rămăsese o crăpătură îngustă între cele două laturi ale porții duble. Dacă ar împinge cu putere, poate că ar izbuti să intre și să încerce s-o salveze pe Maya.

Dar n-ar fi mult mai sigur să se întoarcă pe dată și să fugă? Să coboare în goană de pe munte, să nu se oprească, să nu se uite îndărăt, să fugă acasă cât încă mai era cu putință? Să fugă acasă și să le spună totul părinților săi, Învățătoarei Emanuela, lui Danir Țiglarul, jandarmilor din sat, care s-ar rândui și s-ar grăbi să urce pe munte și s-o salveze pe Maya? Căci ăsta-i castelul lui Nehi, groaznicul duh al muntelui, iar Maya e deja pierdută, întemnițată între zidurile lui, iar tu ești singur-singurel, n-o poți scăpa tu însuți, și dacă nu fugi chiar acum o să fii și tu pierdut. Uite, soarele coboară peste zidurile astea și peste crestele împădurite, și dacă n-o iei acum la fugă spre casă cât te țin picioarele o să rămâi aici în beznă de unul singur, cu mâinile goale, la poarta cetății lui Nehi Duhul Muntelui, și n-o să te mai duci în vecii vecilor acasă.

Matti s-a răsucit, gata să fugă în jos pe cărare, dar vocea Mayei l-a pironit în loc.

Ea a ieșit și a rămas în poartă, ținând în brațe un ghemotoc ciudat, cenușiu, pe care-l strângea la piept, și a zis liniștită: Intră, nu-ți fie frică, Matti, vino la mine, vino să vezi o minune, vino după mine, Matti, nu-ți fie frică, vino să vezi cât de frumos e aici.

20

Și când s-a apropiat de ea Matti a văzut că ținea în brațe un pisoi: nu desenul unui pisoi, nu o jucărie, nu o păpușă în formă de pisoi, ci o făptură îmblănită, vie, moale, dulce și sfioasă care se uita la Matti cu doi ochi rotunzi, cu urechile ciulite pline de curiozitate și cu nasul și mustățile tremurând ușor, ca și cum nici vorbă să fi fost pisoi, ci un filozof îmblănit și serios, încercând să priceapă cine e cel care s-a arătat dintr-odată. Și din ce pricină? Și ce-a adus cu el? Și, mai ales, ce anume se petrece de fapt acolo, în lumea necunoscută de dincolo de poartă?

Pe Matti l-a cuprins neliniștea și s-a tras un pic înapoi, fiindcă nu cunoștea pisicile decât din poze și fiindcă trupul pisoiului

părea că se umflă și se micșorează, se umflă și se golește într-un fel pe care Matti l-a socotit ciudat și aproape înspăimântător: nu mai văzuse și nici nu-și închipuise vreodată că toate animalele răsuflă fără încetare, trag aer în plămâni și-l dau afară, apoi iar îl trag, întocmai ca noi.

Dar Maya nici gând să-i dea pace. A luat mâna lui Matti și i-a plimbat degetele speriate încolo și încoace prin blana moale a pisoiului, până ce și-au învins spaima. Atunci, dezmierdând blana moale și dezmierdat de ea, mâna lui s-a liniștit, și i s-au liniștit brațul, și umărul, apoi trupul întreg. Și dintr-odată a fost tare plăcută atingerea blănițeI, ca și cea a degetelor Mayei călăuzindu-i mâna de-a lungul spinării catifelate a pisoiului. Ca și cum degetele ei ar fi iscat fiori dulci care ajungeau la el, fiori calzi, plăcuți, care curgeau din mâna ei într-a lui și prin mâna lui în blana pisoiului. Atunci ochii rotunzi și nevinovați ai micuței făpturi s-au uitat la el cu încântare și s-au închis. Matti a închis și el ochii o clipă, lăsându-și degetele să se umple de cascadele de freamăt care scuturau ușurel trupul pisoiului,

căci acum torcea molcom de plăcere și-și îndesa cu gingășie fruntea și botul în mâna care-l alinta. Ochii pisoiului s-au deschis și apoi s-au închis aproape de tot, doar două dungi verzui se uitau la Matti zicând: Da, așa, mai mângâie-mă, te rog, da, ne place amândurora, încă, încă, da, așa, te rog, nu te opri.

Deodată pisoiul i-a făcut semn cu ochiul lui Matti, un semn iute, dar neîndoios, semnul unei taine pe care-o împărtășeau doar ei doi: ca și cum ar fi încercat să-i spună lui Matti că știe prea bine cât de mult doreau degetele lui să-l dezmierde, și cât de tare îi plăcea lui Matti să-l atingă cu palma care îi era prinsă între blana pisoiului și mâna Mayei. Nu mai simțise nicicând o astfel de plăcere, și aproape că a amețit, pentru că vârfurile degetelor Mayei care tresăltau pe dosul mâinii lui și blana moale pe care o mângâia făceau să-i treacă prin trup val după val de furnicături calde.

Trupul lui Matti s-a înmuiat și s-a umplut de duioșie, și în vreme ce trupul i se înmuia se topea și frica: s-a uitat în jos și a văzut că picioarele îi erau deja înăuntrul zidurilor. Și a văzut grădina dinăuntru, și

a știut că acum este înăuntru de-a binelea, chiar în cetatea lui Nehi Duhul Muntelui. Dar, în loc să fie îngrozit, Matti se simțea curios și nerăbdător. A ridicat privirea și a dat de priveliștea uluitoare a grădinii.

21

Grădina era umbroasă și încântătoare, și luminată nu numai de razele soarelui în asfințit, ci și de raze puternice de lumină vie și colorată care străluceau printre copaci, tufișuri, răzoarele înflorite, iazurile și pârâiașele cristaline care susurau ici și colo prin crăpăturile stâncilor și între terase.

Luminile acelea, i-a șoptit Maya, nu vin de la lămpi ascunse, așa cum ai putea să crezi și așa cum am crezut și eu când am intrat aici. Roiurile mari de licurici dau strălucirea asta minunată pe care o făuresc înăuntrul lor.

Grădina era plină cu pomi încărcați de roade, pomi puși acolo pentru frumusețea lor, ierburi și pajiști. La poalele copacilor erau răzoare în care ferigi și flori se deschi-

deau într-un gingaș evantai portocaliu, auriu, vișiniu, roșu, verzui-limoniu, galben, turcoaz, trandafiriu, carmin și violet.

Matti și-a înălțat privirea spre coroanele stufoase și pentru prima dată în viața lui a văzut și a auzit o droaie de păsări care cântau și pălăvrăgeau cât le ținea gura, își tăiau vorba una alteia, își întindeau dintr-odată aripile și zburau de pe o creangă pe alta. Păsările de apă stăteau tihnite pe malurile pârâiașelor, ori chiar în mijlocul bălților, cu un picior în apă și celălalt îndoit sub ele, afundându-și uneori în apă ciocul trandafiriu. Matti era năpădit de o dulce și adâncă seninătate pe care nu o mai simțise vreodată, poate doar în amintirea cețoasă, ascunsă, care zace sub toate celelalte amintiri, seninătatea unui prunc îmbăiat și sătul pe când i se închid ochii și e învăluit de blândețe, adormind în brațele mamei, care murmură un cântec de leagăn cu vocea ei caldă.

Oare am mai fost cu adevărat pe-aici? De îndată ce-am venit pe lume? Ori poate chiar înainte?

Grădina era lungă și lată și se întindea cât vedeai cu ochii, până la poalele pline de flori ale coastelor mărginite de crânguri

întunecate, livezi și straturi de legume. Din loc în loc curgeau pârâiașe, ca o horbotă din fir de argint. Și peste toate astea puzderie de gâze sâsâiau și zbârnâiau și țiuiau, zborul lor iscând talazuri de zumzăieli și bâzâieli și șuierături și vâjâieli, de parcă treaba lor era să întindă o plasă delicată din firișoare de metal peste toată grădina, și toate firișoarele acelea nevăzute, gingașe, vibrau și fâlfâiau și zornăiau și zăngăneau ușurel la fiece pală de vânt.

Șerpi ciudați, șerpi cu multe picioare și unduiri iuți, forfoteau pe sub tufe. Și șopârle mari și lenețe moțăiau cu ochii deschiși. Pe pășunile și pajiștile din grădină pășteau oi albe și se preumblau girafe și antilope și cerbi și iepuri. Iar printre ele, ca niște cete de vilegiaturiști care vizitează pe îndelete un orășel pașnic, umblau de colocolo haite de lupi lenevoși, vreo doi urși și o pereche de vulpi cu cozi înfoiate, iar un șacal cu blana jerpelită a venit la Maya și Matti și le-a arătat o limbă foarte lungă și foarte roșie, care părea că i se revarsă din gură pe o parte, dintre două rânduri de colți ascuțiți și sclipitori. Deodată șacalul s-a apucat să-și frece capul ascuțit de genunchii

lui Matti, o dată, apoi iar, și de fiecare dată înălța spre ei ochii galbeni și triști, o privire sfâșietoare, rugătoare, până ce Maya a priceput în sfârșit și s-a aplecat să-l dezmierde pe creștet și chiar să-l scarpine un pic sub bărbie și pe după urechi, și mâna i-a alunecat de câteva ori pe spatele lui, din creștet până la rădăcina cozii.

Apoi Maya și Matti au trecut de patrucinci tigri osteniți care se tolăniseră pe coasta pășunii și priveau neclintiți în adâncul înserării pașnice, cu capetele rezemate pe labele din față. Pentru o clipă, tigrii aceia somnoroși i-au amintit lui Matti de bătrânul Almon Pescarul, când capul obosit îi coboară pe brațul adus peste filele carnetului, picotind în faptul serii, în vreme ce șade singur la masa de lemn din fundul grădinii. Matti a fost cuprins o clipă de un dor aprig, dorința ivită din senin să șadă pe lavița lui Almon și să-i povestească toate astea, să-i înfățișeze fiece părticică – ori, și mai bine, să-l aducă pe Almon aici sus, ca să le poată vedea pe toate cu ochii lui. Să le poată pipăi cu degetele lui bătrâne. Să-i aducă și pe Solina cu bărbatul-prunc. Și pe Danir Țiglarul, cu cele două ajutoare. Și

pe Nimi. Să le arate tuturor, întregului sat, părinților săi, surorilor mai mari, Învățătoarei Emanuela, și să se uite bine la chipurile lor când o să vadă prima oară grădina.

Tocmai atunci s-a îndreptat spre ei o vacă, o vacă tacticoasă, o vacă grozav de mândră și cu multe relații în lumea bună, o vacă tare simandicoasă, dichisită cu pete albe și negre. A trecut cu pas greoi și legănat, plină de înfumurare, pe lângă tigrii somnoroși, dând din cap de două-trei ori, ca și cum n-ar fi fost mirată deloc, nici pe departe, nici un picuț, nici vorbă să fie mirată, dimpotrivă, toate socotelile pe care și le făcuse erau bune, și ce gândise de la început se adeverise, iar acum mai dădea din cap și pentru că-i părea bine că avusese dreptate, și pentru că era întru totul mulțumită de sine, cu desăvârșire și absolut și fără cea mai mică umbră de îndoială.

22

Matti și Maya se uitau cu ochii larg deschiși la toate minunile acelea, fermecați de crocodilii cu platoșe din plăcuțe care stăteau lungiți la marginea iazului, și de maimuțele, veverițele și papagalii care se roteau deasupra lor, prin crengile copacilor care desfătau ochiul și ale copacilor care erau buni pentru hrană. Sfârâitul aripilor de vrăbiuțe și gunguritul porumbeilor aruncau un văl diafan de drăgălășenie peste întreaga grădină, pâraie, pajiști, coroanele copacilor, învăluind totul într-o pătură de liniște adâncă și caldă, liniștea altor lumi.

De ce sunt dintr-odată așa de sigur că am mai fost odinioară pe aici? Și cum ar putea să fie adevărat?

Seara care se așternea peste grădina cu minuni era așa de frumoasă, așa de cristalină și de pașnică, încât Maya și Matti nici măcar nu l-au zărit pe bărbatul nu prea tânăr, nu prea înalt, un pic adus de spate și cu capul gol, cu fața arsă de soare brăzdată de o plasă ciudată și încâlcită de zbârcituri, cu părul lung și încărunțit aproape cu totul căzându-i pe umeri. Stătea acolo liniștit, rezemat de un trunchi de copac cu scoarța aspră, singur pe coasta grădinii în adierea serii, privindu-i cu o umbră de zâmbet, un zâmbet amar, pierdut, de parcă o parte din gânduri i-ar fi fost aici, iar restul, prin alte locuri.

Umerii bărbatului erau un pic încovoiați, unul ceva mai jos decât celălalt, iar mâinile uriașe îi atârnau moale pe lângă trup, ca și cum tocmai ar fi isprăvit o muncă îndelungată și tare istovitoare. Chipul nu-i era frumos, ci șovăielnic și neîncrezător, și arăta stingherit, ca și cum s-ar fi bucurat că Matti și Maya nu l-au văzut.

Ca și cum i-ar fi fost rușine de ei.

Așa că necunoscutul stătea acolo fără să se clintească, răsuflând rar și adânc, și privea ochii fermecați ai celor doi copii,

urmărea fiecare mișcare a privirii lor curioase care se plimba peste grădină, uimită de tot ce se afla în ea.

Zâmbetul tainic, aproape viclean al bărbatului izvora de fapt din jurul ochilor, și nu de pe buze, și de acolo se răspândea prin șanțurile zbârciturilor, luminându-i cu încetul pe dinăuntru fiece brazdă și încrețitură de pe chip.

Și totuși, nu se mișca și nu scotea nici un sunet. Numai o vinișoară albăstrie, tare gingașă, îi zvâcnea pe tâmplă, ca un peștișor care se zvârcolește în apă.

Până ce, dintr-odată, Maya l-a zărit și a fost grozav de mirată. Dar și-a ținut firea, doar s-a aplecat ușor spre Matti și i-a șoptit: Fii atent, Matti, nu întoarce capul acum, pentru că e cineva care stă acolo și ne privește, dar nu pare primejdios, doar un picuț ciudat.

23

Un picuț ciudat, a repetat bărbatul cu zâmbet neîncrezător vorbele pe care Maya i le șoptise lui Matti. E întocmai ceea ce ziceau oamenii despre mine acum mulți ani, când mai eram copil: e un pic ciudat, ziceau ei și-și strâmbau buzele într-un rânjet. Iar uneori ziceau: Ia uite, vine nătărăul. Toate astea s-au petrecut cu mulți ani înainte să apăreți voi pe lume, când părinții voștri erau cam cât voi de mari.

Și, Doamne, cât îmi doream să fiu unul dintre ei: tot timpul mă străduiam din răsputeri să fiu ca toată lumea. Ba chiar să fiu ca ei mai mult decât erau ei înșiși. Dar, cu cât mă trudeam mai mult, cu atât mă luau mai tare în răspăr.

Necunoscutul a pornit în direcția lor, dar după câțiva pași s-a oprit, s-a răzgândit și s-a întors la smochin: poate că se gândea că o să-i sperie. Dar când a văzut că nu fug de el, ci rămân pe loc privindu-l, apropiindu-se doar un pic unul de altul până ce n-a mai rămas loc gol între ei, și-a aplecat ochii către iarbă și a zis cu vocea plină de zâmbet: Mă bucur că ați venit.

Apoi a adăugat: Uite, am aici niște suc de rodie. Și zăpadă topită. Vreți să gustați?

Matti a șoptit: Ai grijă, Maya. Nu cumva să atingi căușul acela. Cine știe. Poate că-i primejdios să bei.

Dar Maya a amestecat niște suc de rodii cu zăpadă topită în vasul de lemn, a băut, a râs, s-a șters la gură cu dosul mâinii și i-a spus bărbatului: eu sunt Maya. Și el e Matti. Matti se teme că ești un vrăjitor. Ești vrăjitor?

Și apoi a zis: Bea și tu, Matti. Hai, gustă. E rece și grozav de bun. N-o să te îmbolnăvească de huhurită, nu-ți fie frică. Uite, nici unuia dintre animalele de aici nu-i e frică de omul ăsta.

Matti n-a zis nimic, doar a prins-o pe Maya de braț și a încercat s-o tragă înapoi. Dar Maya nu s-a lăsat trasă și și-a smucit

brațul din strânsoarea lui Matti. Și nici ea n-a zis nimic.

Deodată din gura necunoscutului au ieșit niște sunete ciudate, joase, sunete întortocheate care nu erau cuvinte, și când le-a rostit un stol întreg de colibri neastâmpărați și ciripitori, cu pene aurii și turcoaz stropite cu albastru, a poposit pe umerii și capul lui, ca și pe capetele și umerii copiilor.

După ce bărbatul și musafirii săi au fost înconjurați de păsări, le-a povestit că în urmă cu mulți ani, pe când era copil, ceilalți copii întotdeauna îl izgoneau. La urma urmei, în fiecare clasă ori ceată e câte unul așa, a zis bărbatul, nedorit, altfel decât ceilalți, și oriunde s-ar duce ceilalți copii el se încăpățânează să se țină după ei, și întotdeauna își târșâie picioarele cu câțiva pași în urma lor, stângaci și sfios, dar neluând în seamă ocările și batjocurile, dorindu-și cu disperare să fie primit, să fie de-al lor. De aceea e gata de orice, gata să-i slugărească, să fie la cheremul lor, gata să facă pe nebunul ca să-i înveselească, se oferă să fie bufonul, iar ei pot să-l batjocorească după pofta inimii, ba chiar să-l și bruftuluiască,

nici că-i pasă, uite, le dă în dar toată inima lui prigonită.

Însă ceata nu vrea să-l aibă pe aproape. Și nu dintr-un motiv anume: nici să n-audă de el, și gata. Și ar face bine să piară din ochii lor cât mai iute. Pentru că nu e ca noi și nu ne potrivim. Așa că ar face bine să plece, pentru că nimeni, zău așa, chiar nimeni n-are nevoie de el.

Maya a zis: Avem și noi un astfel de băiat. Nimi. Nimi Ciuhurezu'.

Iar Matti a zis: Nu. Nimi e altceva. Nimi are doar huhurită. Toți se feresc de el pentru că e primejdios de-adevăratelea să te apropii de cineva care are huhurită.

Apoi s-a aplecat către Maya și a adăugat în șoaptă: Curând se întunecă, Maya, trebuie să încercăm imediat să scăpăm de aici.

Maya a zis: Să scăpăm? Păi, poarta e deschisă și nimeni nu ne ține aici. Du-te sănătos, dacă ești așa de zorit. Da' eu rămân. Mai sunt atâtea de văzut.

Iar bărbatul a zis: Ședeți acum, amândoi, uite, pe bolovanul ăsta. Beți niște suc de rodii ori de smochine cu zăpadă topită. Și nu-ți face griji, Matti, că vine întunericul. O să întârzie un pic astă-seară, ca să putem

tăifăsui mai departe. Să nu vă fie frică de cârtița asta. Se simte jignită atunci când oamenilor le e frică de ea. E tare, tare bătrână și aproape surdă, dar s-a ostenit să iasă din tunelul ei ca să vă adulmece. Ședeți liniștiți o clipă și îngăduiți-i, rogu-vă, să vă adulmece. Uite ce urechi și labe gingașe are, mai mare dragul, și cum îi freamătă duios în cinstea voastră nasul cel trandafiriu, ca bătăile iuți ale unei inimi înflăcărate. Pare-se că mirosul vostru i-a răscolit amintiri din vremurile dinainte de venirea pe lume a părinților ei.

Matti s-a uitat de la bătrâna cârtiță la bărbat, apoi înapoi la cârtiță, și iarăși i-a fulgerat prin minte o umbră de amintire, am mai fost pe-aici, toate astea mi s-au mai întâmplat o dată, am fost aici și am uitat tot, și nici măcar acum nu-mi pot aminti ce s-a întâmplat de fapt. Dar sigur îmi amintesc că am uitat. Cred că omul ăsta se simte cam însingurat. Ori poate că numai mie îmi pare așa? Oare ne pregătește o capcană? Pentru că, de aproape, lui Matti i s-a părut că vede cum fulgeră pe chipul zbârcit al bărbatului un licăr de viclenie, de uneltire tăinuită, și când anume a văzut? Atunci când bărba-

tul a râs și a zis că întunericul o să întârzie astă-seară ca să putem noi sta la taifas.

Și dacă plănuia să-i închidă acolo? Pentru totdeauna?

Mâinile cu vene groase ale bărbatului i-au părut dintr-odată lui Matti asemenea unor rădăcini îndârjite care înhață și înfășoară și nu mai dau drumul.

Și dacă vrăjitorul ăsta urzește de fapt să ne țină aici, ca să se răzbune pe părinții noștri și pe tot satul? Ori nu numai să ne țină, ci să ne vrăjească și să ne prefacă în animale?

Matti a zis: Curând o să fie întuneric. Vreau să plec acasă acum.

Iar Maya a zis: Da' eu nu vreau. Vreau să aud mai multe. Și vreau să văd mai multe.

24

Atunci bărbatul le-a spus că pe la vreo zece ani și jumătate n-a mai căutat prietenia copiilor de vârsta lui ori a oamenilor mari și a început să-și petreacă vremea cu pisici și câini, până ce a ajuns să priceapă și chiar să vorbească dulăiasca și mâțola, ba încă și caluina.

După vreo două-trei săptămâni, tot satul a hotărât că bietul băiat se îmbolnăvise de huhurită, și toți se fereau ca de foc să se apropie de el. Iar apoi lucrurile au luat o întorsătură așa de urâtă, că până și părinții s-au lepădat de el: tot satul îi arăta cu degetul, și le crăpa obrazul de rușine din pricina lui, și aveau mare grijă ca frații și surorile mai mici să nu se apropie prea tare de el, nu care cumva să ia și ei boala.

Așa că, până la urmă, părinții și toți oamenii mari l-au lăsat de capul lui să rătăcească prin pădure, slobod ca vântul și ca apa, ziua și noaptea. *Eeorrriarrr*, a rostit deodată bărbatul cu altă voce, și pe dată s-a ivit din tufe un urs cu blană cafenie deasă și încâlcită, și-a frecat capul mare de mâna omului și s-a uitat la Matti și Maya cu ochii lui ursești umezi, plini de curiozitate, afecțiune, prietenie, modestie sfioasă și o urmă de mirare, ca și cum ochii aceia ar fi vrut să-i facă să priceapă și ar fi zis: Iertăciune, nu vă mâniați, eu chiar nu pricep ce se petrece, îmi pare tare rău să zic că nu pricep nimic, vă cer iertare, la ce v-ați putea aștepta de la mine, că doar nu-s decât un urs.

Apoi ursul s-a rostogolit greoi pe spatele lui lat, cu labele mișcându-se prin aer, și s-a pornit să-și frece blana de covorul de iarbă și să scoată tot soiul de mormăieli cu o voce groasă de un cafeniu-întunecat, o voce iernatică adâncă, dar caldă. Matti s-a dat iute îndărăt doi-trei pași și a încercat s-o tragă pe Maya de braț, dar și de data asta Maya și-a smucit brațul din strânsoarea lui: M-am săturat, Matti, dă-mi pace, fugi acasă dacă asta ți-e voia, nu te ține nimeni cu de-a

sila. Dar eu, una, vreau să cunosc mai bine locul ăsta.

Iar bărbatul a zis: Tu ești Maya. Tu ești Matti. Iar eu sunt Nehi. Eu sunt Duhul Muntelui. Vrăjitorul. Și acum faceți cunoștință cu Shigi. Să nu vă fie frică de Shigi. E un urs cam copilăros, un urs care se apucă din senin să joace când plouă cu găleata, ori încearcă să alunge muștele cu ciotul lui de coadă, ori stă ceasuri întregi tupilat printre ierburile de pe malul râului și stropește cu apă toate animalele care se nimeresc pe-acolo. Shigi, nu-mi mai tăia vorba. Lasă-mă să povestesc.

Cu timpul, a continuat bărbatul, am învățat și limba porumbeilor, greierilor, broaștelor, caprelor, peștilor și albinelor. Iar peste câteva luni, după ce-am plecat de acolo și m-am dus de unul singur să trăiesc în pădurea de pe munte, m-am străduit să învăț tot mai multe limbi ale animalelor. N-a fost greu, căci limbile animalelor și păsărilor au mult mai puține vorbe decât cele ale oamenilor, și au numai prezent, nu există trecut ori viitor, și n-au decât verbe, substantive și interjecții, nimic altceva.

Pe măsură ce treceau anii am învățat că și animalele mint uneori, ca să scape de la ananghie ori ca să se împăuneze, ori ca să-și amăgească prada, ori ca să-i sperie pe ceilalți, iar uneori doar ca să farmece, atunci când fac curte. La fel ca noi toți.

Viețuitoarele au chiar vorbe speciale care arată bucuria, entuziasmul, uimirea și plăcerea. Iar viețuitoarele pe care lumea le crede mute, cum sunt, de pildă, fluturii, licuricii, peștii, melcii – până și ele au anumite vorbe, care nu sunt rostite cu glas tare, ci iau forma a tot soiul de tremurări mărunte care ajung la ascultător doar prin piele, blană ori pene, nu prin urechi. Acele tremurări sunt ca micile unduiri pe care le stârnește o frunză căzând pe fața netedă a unui lac atunci când apa e nemișcată.

Alte viețuitoare au chiar unele vorbe care seamănă cu rugăciunea: vorbe anume de mulțumire pentru lumina soarelui, și alte vorbe de mulțumire pentru adierea vântului, ploaie, pământ, ierburi, lumină, căldură, hrană, mirosuri și apă. Au și vorbe de alean. Dar în nici una dintre limbile viețuitoarelor nu se află vorbe care înjosesc ori batjocoresc. Nu, asta nu.

Dacă vreți, Maya și Matti, a zis bărbatul lăsându-și cu blândețe mâinile grele, ostenite, pe spinarea unei căprițe care venise să se ghemuiască în blana cafenie a lui Shigi, dacă vreți, o să vă ajutăm să le învățați și voi, cu încetul. Așa cum le-a învățat Nimi, care a aflat calea spre noi înaintea voastră. Da, Nimi Ciuhurezu', Nimi cu nasul veșnic curgându-i, cel despre care toată lumea de acolo, de jos, zice că are huhurită. Dar în adâncul inimii voastre, Maya și Matti, știți de mult amândoi că nu există pe lume o astfel de boală. Huhurita a fost născocită anume ca să împiedice oamenii să se apropie unii de alții. Ca să-i despartă. De altfel, voi doi o să fiți de-acum încolo musafirii noștri, ai mei și ai tuturor viețuitoarelor care trăiesc cu mine aici, în grădina casei noastre de pe munte.

Căci rămâneți aici. Cu noi.

Bărbatul a tăcut o clipă, apoi, cu vocea schimbată, a zis cu o liniște neclintită care nu îngăduia vreo împotrivire ori proteste: Acum veniți cu mine.

Și n-a așteptat să vadă dacă vin ori nu, ci s-a răsucit și a pornit netulburat către casă, și nu s-a uitat înapoi, ci le-a povestit

mai departe, de unde contenise. Le-a spus că în urmă cu mulți ani fusese îndrăgostit de o fată din clasa lui, Emanuela, dar nu i-a mărturisit niciodată că o iubește, așa că a fost o dragoste neîmpărtășită. Și n-a pomenit nimănui de iubirea lui tăinuită, căci se temea că toată lumea, și mai ales Emanuela, o să-l bruftuluiască și o să-l batjocorească și o să-l înjosească încă o dată pe-atât dacă ar afla.

Când Matti și Maya și ursul Shigi și căprița Sisa au intrat după el în casă, copiii au văzut că nu e deloc un castel, nu-i decât o odaie largă și înaltă, o odaie caldă, clădită numai din bârne de lemn negeluit și mobilată doar cu lucruri simple și neapărat trebuincioase, cioplite din trunchiuri de copaci și crengi groase care mai erau încă învelite în scoarța aspră.

Bărbatul i-a poftit pe Maya și Matti să se așeze de-o parte și de cealaltă a unei mese solide și cam strâmbe, făcută din scânduri groase, sub care ursul și capra s-au încovrigat unul lângă altul și au adormit. Apoi bărbatul și-a urmat povestea: Într-o noapte de iarnă cu ploaie și ceață s-a sculat din pat și a fugit de acasă și din sat. La început s-a

ascuns în pădure, iar apoi și-a găsit un loc aici, pe munte, printre animalele care-l iubeau toate și l-au ajutat și au avut grijă de el, pentru că acolo, jos, oamenii se purtau urât și cu animalele. Uneori chiar le băteau.

Și așa, în altă noapte cu ploaie și ceață, am urcat cu toții prin pădurea de pe munte, într-un alai lung, a zis bărbatul, pentru că animalele au hotărât să vină să trăiască aici, cu mine. Și acuma haideți la fereastră, să cunoașteți locul în care o să stați de-acum încolo: cresc pe aici fel și fel de poame minunate, iar zăpada topită dă apa limpede care curge în pârâul acela cu glas de fluier. Vedeți iazul cel mic de acolo? Curând puteți să vă dezbrăcați amândoi și să înotați în el. Nu trebuie să vă rușinați unul de celălalt. Aici nu-i nici o rușine să fii în pielea goală: întotdeauna suntem goi pe sub veșmintele noastre, dar suntem învățați de mici să ne rușinăm de adevăr și să ne împăunăm cu minciunile. Și ne învață să nu ne bucurăm de ceea ce avem, să ne bucurăm numai de ce avem noi, iar alții nu. Ba, mai rău: din clipa în care venim pe lume ne învață să credem tot soiul de idei otrăvitoare care încep

întotdeauna cu „La urma urmei, toată lumea…"

Bărbatul a zâmbit cu tristețe și a cugetat o vreme la asta.

Însă aici, a urmat el, singurul lucru rușinos e batjocorirea.

Și deodată a adăugat cu altă voce, mai întunecată, surdă: Și totuși se întâmplă uneori, mi se întâmplă aproape în fiece noapte să mă trezesc și să cobor acolo ca să mă răzbun pe ei în întuneric. Să-i scot din minți de frică pe toți. Să mă arăt fără veste lucind slab ca un schelet în geamurile lor după ce au stins lumina. Ori să râcâi podelele și să zgudui bârnele acoperișului, ca să viseze urât. Ori să se trezească scăldați în sudori reci, crezând că au și ei huhurită. Și la câțiva ani o dată ispitesc copii să vină aici. Ca Nimi Ciuhurezu'. Ori ca voi.

25

Maya a șovăit o clipă, apoi a dat drumul cu grijă întrebărilor: Dar, de fapt, de ce-ai hotărât să fugi? De ce n-ai încercat să-ți găsești măcar un prieten ori doi? Ori o iubită? Cum de nu ți-a dat prin cap că ar trebui să încerci măcar să schimbi ceva? Ori să te schimbi tu? N-ai fost niciodată destul de curios ca să încerci să pricepi ce anume îi face pe ceilalți să râdă de tine? De ce de tine anume? Prea multe întrebări? Nu? Mama se supără mereu pe mine: Ce tot pui atâtea întrebări, potolește-te, fiecare întrebare de-a ta mai face o crăpătură în pereții casei noastre.

Bărbatul n-a ridicat ochii către Maya ori Matti, și nici nu s-a grăbit defel să răspundă, privindu-și cu amărăciune vârfurile degete-

lor și unghiile mari și înnegrite. Apoi a răspuns la toate întrebările Mayei cu patru cuvinte: Îmi era tare greu.

După o clipă a adăugat: Și eu puneam tot timpul întrebări. Dar acele întrebări îi făceau să-și bată joc și mai mult de mine. Până ce au fost atâtea crăpături, încât am rămas fără casă.

Matti a zis: Maya. Încetează.

Însă Maya i-a răspuns, mânioasă: Da' de ce, Matti? De ce să încetez? Nu știe decât să-și plângă de milă, habar n-are că tocmai el e cel care a abătut nenorocirea asupra satului nostru. Chiar și acum, după atâția ani, când îl întrebi de ce a fugit ocolește răspunsul.

Matti a zis: Dar și Nimi a fugit. Așa cum au făcut și animalele. Știi cum e când încep bruftuluielile. Și batjocura. Uneori mă gândesc și eu să fug de ei, de toată lumea, de casa mea, de părinți, de ceilalți copii, de oamenii mari, de surorile mele, de toată lumea, și să-i las să creadă că am huhurită. Să fug și să trăiesc de unul singur într-o grotă din pădure, ca să nu-mi mai poată zice nimeni fă asta și nu face aia și cum de nu-ți crapă obrazul de rușine.

La asta, răspunsul Mayei a fost: Dar atunci când visezi să fugi, Matti, nu te gândești să iei cu tine tot ce crește pe pământ. Ori apa. Ori lumina. Și nu visezi că o să te întorci noaptea ca să te răzbuni pe toată lumea.

S-a lăsat tăcerea. Până ce Nehi a zis: Dar, de fapt, și voi doi ați fugit. Iar acum tot satul e în fierbere din pricina voastră, iar părinții voștri sunt zdruncinați și deznădăjduiți.

26

Și așa, copiii și-au petrecut toată seara în casa lui Nehi Duhul Muntelui. Și seara se lăsa încet de tot, ca și cum ar fi fost vrăjită, și ceasuri în șir i-a dezmierdat lumina dulce a înserării. După lumina înserării a venit lumina amurgului, și după nu știu câtă vreme soarele a început să asfințească, iar asfințitul a ținut-o așa multă vreme și nu se mai sfârșea, ci pâlpâia și zugrăvea pe cerul larg un curcubeu de culori gingașe, ca și cum acolo, sus, ar fi fost înlăturat până și timpul însuși. Șters. Pe vecie.

Interiorul casei întărea ceea ce văzuseră copiii de afară – nu era vreo cetate, doar o casă largă și destul de înaltă, clădită din bușteni groși, cu o grădină de jur împrejur. Matti și Maya s-au plimbat prin grădină și

s-au întors în casă, au mâncat, au băut și au tăifăsuit. Asta fiindcă Nehi, după ce i-a înspăimântat, pe dată s-a străduit să-i îmbuneze și le-a pus dinainte poame minunate, din care nu mai gustaseră în viața lor. Apoi au ieșit iarăși în grădină, ca să stea cu animalele, zburătoarele, gâzele și târâtoarele. Lumina se topea încetișor, însă întunericul se ținea deoparte. Seara a venit și a plecat, plutind alene de-a lungul cărărilor grădinii de la un strat de flori la altul, o seară nehotărâtă, care nu voia să fie și nu voia să nu mai fie.

Nu era nici zi, nici noapte.

Iar Matti își zicea: Nu-mi amintesc, însă n-am uitat cu totul că am fost aici odată, într-o vreme care era cam ca acum, nu era zi și nu era noapte, nici lumină și nici nelumină, și, de fapt, nu era timp, ci opusul timpului, și totul în jurul meu era blândețe și iubire. Un vis? Când eram bolnav? Când eram mic? În aiurarea pricinuită de fierbințeală? Când eram încă sugar? Ori poate chiar mai devreme, înainte să vin pe lume?

De pe la patru-cinci anișori Nehi, care pe atunci se mai numea Na'aman, îndrăgea animalele și nu uita niciodată să le dea de

mâncare, chiar și mușteloi și furnicilor și peștilor din râu.

Iar lumea din sat își bătea joc de tine și din pricina asta, a zis Maya.

N-a rostit vorbele ca pe o întrebare, ci ca pe ceva deja știut.

Iar Matti a zis: Încă n-au uitat asta, dar nici nu-și amintesc. Poate că ar trebui să mai fie o vorbă, o vorbă anume care să însemne și amintire, și uitare: în răstimpuri, din senin, o mamă sau un tată din sat se apucă să le arate copiilor lor cum face un animal ori o pasăre. Însă după o clipă le pare rău și-și vin în fire și zic că animalele nu sunt decât în basme. Apoi oftează, fiindcă învățătoarea noastră, Emanuela, ne zăpăcește așa de tare cu toate poveștile alea zălude despre animale, pe care le scoate din sărmana ei minte.

Când Matti a zis că ar trebui să fie o vorbă care să însemne și amintire, și uitare, Mayei i-a venit în minte mama ei, Lilia, care împrăștie seara firimituri de pâine pentru păsările care nu-s acolo și aruncă în râu bucăți de pâine pentru peștii care s-au făcut de mult nevăzuți. Ziua se apropie de sfârșit. Chiar acum mama ei stă singură pe malul râului, și curând o să înceapă toți să-și facă

sânge rău din pricina noastră. Ori poate că acolo, jos, au trecut multe zile și nopți, zori și amurguri, și cu toții și-au luat deja gândul de la noi, și numai aici a stat timpul în loc? Iar râul, și-a zis Maya, râul acela n-are odihnă, clocotește zi după zi, șerpuind printre ogrăzile satului, gonind orbește la vale, năpustindu-se în bulbuci pe coastă în jos, cu malurile albite de spumă, ca și cum ar fugi de noi, coborând către cine știe ce vale pașnică, și poposește o clipă în satul nostru doar ca să-l blesteme.

Maya a zis: Curând trebuie să pornim înapoi. Cei de-acolo o să-și facă sânge rău din pricina noastră. O să creadă că ni s-a întâmplat o nenorocire.

Matti a zis: Încă un pic. Până la sfârșitul poveștii.

Iar bărbatul a zis: O să rugăm întunericul să mai adaste oleacă. Ne-am înțeles de mult cu seara să vină cătinel.

27

Maya a zis: Dar ne-ai făcut un rău îngrozitor atunci când ai luat cu tine toate animalele. Și erau unele cu care nimeni nu se purta rău. Ai luat până și animalele care erau iubite, care erau fericite că fac parte din familie, ca, de pildă, câinele lui Almon și pisica Emanuelei cu cei trei pisoi. Eu zic că luarea cu de-a sila a animalelor a fost mai neomenoasă chiar decât batjocura pe care ai suferit-o. Iar tu, când ai hotărât să te răzbuni, ai stat vreo clipă să te întrebi pe cine te răzbuni de fapt? Pe cei care au râs de tine? Pe cei care se purtau rău cu animalele lor? Ori te răzbunai pe Almon și Solina și mama mea și Emanuela, pe care încă mai spui c-o iubeai?

Na'aman a ridicat din umeri și părea că încearcă să-și îngroape gâtul și capul între

ei. Ca și cum s-ar fi urâțit deodată chiar sub ochii lor. Iar mâinile au început să-i zvâcnească în toate părțile, căutând ceva, de parcă s-ar fi rugat să li se îngăduie să nu mai fie mâini, să stea ascunse, să poată să fugă de la stăpânul lor și să nu se mai întorneze vreodată. Iar când Maya a rostit numele Emanuelei, la colțurile gurii lui Nehi s-a ivit pe dată un fel de strâmbătură care era deopotrivă mâhnită și un pic răutăcioasă, o zvâcnire de răutate care cerșea totodată un strop de înțelegere.

Cum, nu vă place aici? a zis el, arătând dintr-odată mâhnit, nu vreți să rămâneți? Măcar un pic? Fie. Duceți-vă. Nici că-mi pasă. Duceți-vă. La urma urmei, nu-s singur aici. Duceți-vă. O să mai țin întunericul, să nu vină peste voi până nu ajungeți acasă. Duceți-vă. Nu-i nimic. Duceți-vă. Dacă aș fi vrut cu adevărat să mă răzbun, v-aș fi putut ține aici, la mine, pentru totdeauna. Ori aș fi putut măcar să vă răspund la întrebări punându-vă și eu niște întrebări grele. De pildă, de ce voi toți îi lăsați pe părinți să vă închidă gura ori de câte ori căutați să aflați ce s-a întâmplat cu adevărat înainte de venirea voastră pe lume? De ce

îi lăsați întotdeauna să schimbe vorba? Poate pentru că nu vreți de-adevăratelea să aflați, să știți? Poate chiar vă e frică să știți? Fiindcă-i mai ușor să fii mințit și să nu porți pe umerii tăi tineri povara tuturor tainelor părinților? Nu numai voi doi, ci toți copiii din sat? Vă prieste de minune că părinții își țin pentru ei rușinea și vinovăția și nu vă mânjesc și pe voi. Nu-i așa? Ori poate că ați și ghicit deja adevărul, însă gândul vă înfricoșează prea tare. Căci, dacă ați ghicit bine, atunci dintr-odată, de acum încolo, nimănui nu-i va mai fi îngăduit să rănească ori să batjocorească pe altcineva. Și cum am mai putea să viețuim și să ne veselim fără să înjosim din când în când pe cineva? Fără un strop de bruftuluire, fără bătaie de joc, fără să călcăm din când în când în picioare pe cineva?

Maya a zis: Uite ce-i, Nehi, tu însuți îți bați acum joc de noi, ceilalți. Și zău că-ți place, nu-i așa?

28

Na'aman se simțea așa de însingurat, că a învățat să stea de vorbă cu animalele pe limba lor. După câțiva ani, când tot satul a început să spună că are huhurită, să-l ocolească și să azvârle în el de departe cu pietre și cu bucăți de țiglă, și-a găsit în munți o grotă și a trăit acolo singur, hrănindu-se cu ciuperci și poame din pădure. Doar uneori, noaptea, aștepta până ce toți sătenii se închideau în casele lor, și atunci cobora, rătăcind ca o umbră pe ulicioarele satului întunecat.

Coboară și acum. În beznă. Coboară doar atunci când toată lumea e dincolo de obloanele și zăvoarele de fier. Coboară să umble prin sat, căci îi e urât aici, sus, cu toată dra-

gostea lui față de viețuitoare, cu toate minunile muntelui.

În bezna nopții fără lună, rătăcește pe ulițele înguste, pustii. Iar uneori el și Nimi se apropie tiptil de câte o casă și iscodesc prin crăpăturile obloanelor familiile care-și văd în tihnă de treburile lor pașnice dinaintea somnului.

Căci e plăcut să asculți printre perdele povestea pe care i-o citește un tată copilei cuibărite în pat, ori cum o mamă așezată pe colțul patului unui băiețel îngână un cântec de leagăn care iscă deodată o durere în inima bătrână a lui Nehi. Și uneori îi place să tragă cu urechea printr-o fereastră închisă pe jumătate la vorbele somnoroase pe care le schimbă între ei soții obosiți, pe când își beau ceaiul dinainte de culcare, în căldura odăii lor, ori când șed și citesc în tăcerea nopții. Ori atunci când cei care trăiesc într-una dintre case se întâmplă să rostească niște vorbe care-i sfâșie inima lui Nehi și-i umplu lui Nimi ochii de lacrimi, vorbe simple, cum ar fi: Știi, îți șade tare bine cu capotul ăsta înflorat. Ori: Îmi pare așa de bine că azi te-ai dus în sfârșit să dregi treptele pivniței, mulțumesc. Ori: Povestea

aceea pe care i-ai spus-o la culcare băiatului a fost tare frumoasă, mi-a adus aminte de copilăria mea.

Și așa rătăcește el noaptea două-trei ceasuri printre ogrăzile pustii, singur, iar uneori cu Nimi, până ce se stinge ultima lumină din sat, la fereastra lui Almon. Fiindcă sunt invidios. Invidios pe ei din pricina tuturor lucrurilor pe care le au, iar eu nu le-am avut și nici n-o să le am vreodată.

Maya a zis: Se pare că lucrurile pot să fie destul de triste și aicea, sus.

29

Dar, știți, eu n-am luat animalele, a zis Nehi. În nici un caz pe toate. Într-o noapte, pur și simplu au plecat din sat și au venit după mine în pădurea din vârful muntelui. Până și animalele care-și iubeau casa și cărora le-a fost greu să hotărască dacă rămân ori pleacă – așa ca Zito, câinele lui Almon Pescarul, și pisica tigrată a Emanuelei, cu pisoii săi –, până și ele au hotărât în cele din urmă să urce cu mine, laolaltă cu celelalte. Nu fiindcă le-aș fi făcut eu vrăji, și nu fiindcă voiam să mă răzbun, ci fiindcă până și animalele simt teama pe care o cunoașteți prea bine, teama că nu ești la fel ca toți ceilalți, că stai pe loc când toată lumea pleacă ori că pleci când toată lumea stă pe loc. Nici unul nu vrea să rămână fără

turma lui ori să fie izgonit din cireadă. E de-ajuns să te îndepărtezi un pic de gloată o dată sau de două ori, și nu mai ești primit înapoi. Pentru că ai deja huhurită.

La început Na'aman și-a înjghebat singur din crengi o colibă mică într-un luminiș de pe vârful muntelui, și în fiecare zi prietenii lui, animalele, îi aduceau tot ce-i era de trebuință: oile și caprele îl lăsau să le mulgă, găinile îi dădeau ouă, albinele făceau miere, râul îi aducea zăpadă topită, veveriţele adunau pentru el tot felul de poame, iar micuţele cârtiţe scurmau pământul după cartofi. Erau chiar și alaiuri nesfârșite de furnici care-i aduceau boabe de grâu de prin lanurile din vale, ca să-și poată coace niște pâine. Lupii și urșii îl vegheau și-l apărau. Și a trăit așa ani în șir, departe de toți oamenii și înconjurat de dragostea viețuitoarelor mari și mici. Broaștele i-au scurtat numele din Na'aman în Na'ai, iar în gura șacalilor și păsărilor de noapte Na'ai s-a preschimbat în Nehi.

30

Cu mulți ani înainte, rătăcind prin sălbăticie, Nehi a ajuns într-o vale pitită dincolo de șapte creste de munți și șapte prăpăstii adânci, și a dat peste o tufă mică pe care creșteau boabe albe și vișinii cu gust aidoma cărnii. Nehi le-a botezat carnine. A pus prin toată pădurea semințe de carnine și le-a îngrijit până s-au înmulțit și s-au răspândit, căci băgase de seamă că tuturor răpitoarelor le plăcea gustul carninelor și le mâncau cu atâta poftă, că nu mai aveau nevoie să vâneze făpturile mai slabe. Așa că Nehi a izbutit cu încetul să învețe tigrii să se joace cu iezii și lupii să vegheze turmele de oi, și chiar să se culce printre ele, așa încât lâna moale să le țină de cald în

nopțile friguroase. Viețuitoarele nu se mai vânau una pe alta în acele păduri, și nici o făptură nu se mai temea de animalele de pradă. Însă n-au uitat cu desăvârșire.

31

Și, după încă o plimbare prin grădină, Maya și Matti puteau deja să spună câteva vorbe în vrăbiană, precum și vreo două propoziții în mâțolă și vacheză, și pricepeau pe ici, pe colo graiul mușteloror. Nehi și toate viețuitoarele din grădină i-au rugat pe Matti și Maya să mai stea acolo cu ei măcar câteva săptămâni.

Însă Matti a luat-o pe Maya de mână și a zis: Cei de jos își fac griji din pricina noastră. Nu se cuvine să-i mâhnim.

Apoi Matti și-a amintit că tocmai acum, chiar în clipa asta, când se lasă întunericul, toate casele din sat sunt ferecate, toate obloanele sunt închise și fiecare ușă e încuiată cu două-trei zăvoare de fier. Părinții lor trebuie să fie tare îngrijorați, și poate că tot satul a

pornit cu torțe în căutarea lor, și poate că deja s-au lăsat păgubași, iar acum sunt pe la casele lor, fiecare familie în dosul zăvoarelor și obloanelor de fier.

Așa că Maya și Matti l-au rugat pe Nehi să le dea un cerb sprinten ori un câine care să-i călăuzească în josul muntelui, spre casă. Desigur, au făgăduit că n-o să spună niciodată cuiva ce văzuseră cu ochii lor ori auziseră cu urechile lor în ascunzătoarea Duhului Muntelui, și nici n-o să sufle vreo vorbă despre toate minunile din grădină.

Însă Nehi iarăși le-a zâmbit gânditor, un zâmbet modest, aproape sfios, ba chiar trist, însă un piculeț viclean, un zâmbet care nu răsărea pe buze, ci în zbârciturile din jurul ochilor, și se împrăștia în jos, prin păienjenișul de șănțulețe de pe obraji, până ce se oprea și zăbovea o clipă la colțurile gurii. Și după ce a zâmbit, a zis că nu-i fac trebuință astfel de făgăduieli, la urma urmei, chiar de-ar povesti totul acolo, jos, chiar de-ar îngrămădi amănunt peste amănunt, cine să-i creadă? Toți sătenii s-ar mulțumi să râdă de ei și să-și bată joc dacă le-ar spune ce au văzut: osânda celor ce se îndoiesc este să se îndoiască întotdeauna, până și de

îndoielile lor. Iar osânda bănuielnicilor este ca veșnic să bănuiască pe toată lumea. Să se bănuiască până și pe ei și bănuielile lor.

Matti a zis: În clipa în care Învățătoarea Emanuela și Almon Pescarul încep să ne spună povești cu animale toată lumea râde de ei. Oamenii mari și copiii. Dar uneori unul dintre oamenii mari uită o clipă să-și bată joc, poate că simte dintr-odată căință ori alean, și începe să vorbească despre toate lucrurile pe care tot el o să le tăgăduiască după încă o clipă. Întotdeauna e unul care începe, iar toți ceilalți îi închid gura. Dar de fiecare dată e altcineva care începe. Iar uneori, la școală, unul ori altul dintre băieți le spune celorlalți că devreme de tot, când se crăpa de ziuă, iar el era pe jumătate treaz și pe jumătate adormit, i s-a părut că aude de departe cip-cip, ori bzzz, ori cirip. Toți sar cu gura la el și-i zic să tacă și să nu-i scoată din țâțâni. Oare părinții tăgăduiesc totul din pricină că le e tare rușine? Ori poate că au hotărât să-și țină gura ca să poată stăvili mâhnirea. Dar eu nu cred că a uitat cineva cu adevărat ceea ce tot satul a hotărât să uite.

Atunci Nehi i-a rugat să-i povestească un pic cum e prin sat ziua. Pentru că el coboară acolo numai noaptea. I-a rugat frumos să-i spună cum arată piața pietruită în serile lungi de vară, între lumina zilei și lumina asfințitului. Și cum e când Danir Țiglarul și ajutoarele lui și alți flăcăi și fetișcane se adună acolo să pălăvrăgească, să bea bere, să râdă și uneori chiar să cânte câte o jumătate de ceas ori un ceas întreg. Și ce mai face Almon Pescarul? Tot se mai ceartă cu pomii din grădină? Tot mai cioplește animale de lemn cu briceagul? Într-o zi aproape că n-am mai putut să mă înfrânez ori să aștept miezul nopții, așa de mult îmi doream să cobor pe lumină în grădina lui de zarzavaturi, să dau jos sperietoarea de ciori și să stau acolo, în locul ei, cu brațele desfăcute ca o cruce. Almon e aproape orb, poate că n-ar fi văzut nici o deosebire, și am fi putut să ne ciorovăim amândoi.

Și ce mai povestesc femeile la băcănie? Și cum tăifăsuiesc femeile care spală rufe la cotul râului? Și cum arată acum Emanuela? Și bătrânii care se adună pe băncile de pe malul râului la zece dimineața și-și aprind pipele? Dacă nu m-aș teme că o s-o

ia la goană cu toții urlând ca din gură de șarpe, poate că aș coborî totuși o dată pe lumină. Doar o dată. Să mă furișez acolo și să șed cu ei, să mă amestec în ciorovăielile-amintirile lor și să trag în piept aroma fumului din pipe. Poate că unii dintre ei nu m-au uitat cu totul?

Maya a zis: Cei care-și amintesc sunt făcuți de ocară. Cei care tac rămân tăcuți.

32

Ia închipuiți-vă un pic, le-a spus Maya lui Matti și lui Nehi, care păşea alături de ei pe cărarea şerpuită din pădure, pe când se îndreptau spre casă sub ultimele raze ale asfințitului, ia închipuiți-vă un pic cum ar fi dacă într-o bună zi te-ai întoarce acasă, în sat, Nehi, și toate animalele care ne-au părăsit de atâția ani ca să meargă cu tine sus, pe munte, s-ar întoarce și ele la noi. Ia închipuiți-vă ce spaimă și uluire, dar și ce bucurie!

Matti a zis: Iar vrăbiile și cintezoii și-ar face iarăși cuib prin copaci, porumbeii ar zburătăci în jurul tuturor porumbarelor, ciorile ar cârâi în geana zorilor, toate staulele și cotețele de găini și grajdurile și țarcurile ar fi drese, iar câinii ar lătra iarăși prin ogrăzile

noastre și pe drumurile colbuite, și roiuri de albine ar zumzăi în jurul stupilor.

Maya a zis: Iar bătrânul Almon ar ședea pe malul râului cu câinele lui drag și ar sta la taclale cu peștii care s-au întors în râu, până și vechea lui sperietoare ar putea în sfârșit să se certe cu păsări adevărate, nu cu Almon.

Matti a zis: Iar Solina Cusătoreasa i-ar dărui lui Ginome, bărbatul ei, un pisoi care să fie numai al lui. Ori poate un miel. Ori o veveriță.

Maya a zis: Mama ar umbla prin tot satul înconjurată de un nor de păsări și le-ar hrăni pe toate cu firimituri de pâine, iar Emanuela i-ar face semn cu mâna din balcon, și poate că, dacă te-ntorci și tu, Nehi, poate că, cine știe...

Nehi asculta tăcut tot ce ziceau ei. O vinișoară ori arteră albăstrie îi tresălta pe tâmplă, ca și cum ar fi zvâcnit mărunt acolo inima unui pui. Dar la capătul tăcerii a zis cu vocea lui joasă, o voce la fel de îmbietoare ca o bucătărie caldă într-o noapte de iarnă: Și dacă iar își bat joc de mine? Ori mă bruftuluiesc? Ce-o să fie dacă mă prinde deodată setea să mă răzbun vătămând pe cineva ori făcând ceva rău?

După o clipă a adăugat: Și dacă țăranii voinici și negri la inimă, cei ai căror părinți erau în clasă cu mine pe vremea când Rafaela, mama Emanuelei, ne era învățătoare, dacă iar încep să bată și să suduie câinii, să biciuiască pisicile fără stăpân și să le otrăvească, să înece șoarecii în hârdaiele cu zoaie și să meargă iarăși în pădure cu puștile lor să ucidă cerbi, vulpi și capre sălbatice, ca să le vândă pieile, și să pună capcane pentru iepuri și gâște sălbatice? Și să întindă iar năvoade ca să prindă peștii din râu?

După ce-au mai trecut de vreo cinci-șase cotituri ale cărării care era din ce în ce mai întunecată pe sub coroanele stufoase ale copacilor din pădure, Na'aman a zis: Fără îndoială, o să fie toți încântați să-și capete înapoi vacile și caii, și găinile care le fac ouă, și caprele și rațele și oile și porumbeii, da, iar unii dintre ei probabil că o să-și îndrăgească iarăși nespus de mult câinii și pisicile și păsările cântătoare. Asta – da. Dar cum rămâne cu șobolanii? Viermii? Ce-o să se întâmple cu libărcile și țânțarii și păianjenii de prin case? Și ce-o să i se întâmple lui Nimi acolo? Și mie?

33

Când au ajuns la poalele pădurii, de unde se vedeau deja primele case din sat, Nehi le-a spus: Uite ce-i, e aproape noapte. Și ai voștri își fac griji. Mergeți acasă, și, dacă vreți, puteți veni câteodată în ascunzătoarea noastră de pe munte. Puteți sta cu noi câteva ceasuri, ori toată ziua, ori mai mult. Până atunci, aveți mare grijă să nu vă molipsiți de boala batjocoririi. Faceți taman pe dos. Străduiți-vă cu încetul să-i dezbărați pe prietenii voștri, ori măcar pe unii dintre ei, de năravul batjocoririi și hărțuirii. Vorbiți cu ei. Și vorbiți cu cei care jignesc și chiar cu cei care bruftuluiesc, și cu toți cei care se bucură de răul altuia. Vă rog pe amândoi, vorbiți cu toți cei care vor să vă asculte. Încercați să vorbiți chiar și cu cei care râd

de voi și vă condamnă și își bat joc. Nu-i lăsați să vă rănească, încercați să le spuneți iar și iar.

Până ce, într-o bună zi, poate că va fi o schimbare în inimi, și atunci o să coborâm de pe munte, și poate că se va ivi o inimă nouă în toți oamenii și animalele și păsările, și toți mâncătorii de carne se vor învăța să mănânce carnine în loc să vâneze alte animale. Și poate că toți prietenii mei și eu și Nimi Ciuhurezu' vom putea să ieșim din codrul cel des și să ne întoarcem în sat și să ne ducem viața în case și ogrăzi și câmpuri și grote și pe malul râului, iar setea mea de răzbunare o să se fărâmițeze și o să cadă de pe mine ca pielea năpârlită a unui șarpe, și o să muncim și o să iubim și o să ne plimbăm și o să cântăm și o să ne jucăm și o să vorbim fără să ne fie alții pradă ori noi să fim pradă altora, și fără să ne batem joc unii de alții. Acum umblați cu bine. Și să nu uitați. Nici măcar când o să fiți mari și o să ajungeți și voi părinți, să nu uitați. Somn ușor, Maya și Matti. Noapte bună.

În vreme ce ieșeau din pădurea întunecată ținându-se de mână și se îndreptau către luminile din sat, Matti i-a zis Mayei: Trebuie

să-i spunem lui Almon. Trebuie să-i spunem Emanuelei. Trebuie să-i spunem lui Danir.

Maya a zis: Nu numai lor, Matti. O să trebuiască să le spunem tuturor. Mamei mele. Bătrânilor. Părinților tăi. Și n-o să ne fie ușor.

Iar Matti a zis: O să spună probabil că avem huhurită.

Iar Maya a zis: Și trebuie să-l găsim pe Nimi. Trebuie să-l aducem înapoi.

Iar Matti a zis: Mâine.

Arad, august 2004

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, București.

Apariții în colecția

21 Leif Panduro, *Ferestrele*
22 Mihail Bulgakov, *Maestrul și Margareta*
23 Paulo Coelho, *Al cincilea munte*
24 Andreï Makine, *Muzica unei vieți*
25 Lev Tolstoi, *Moartea lui Ivan Ilici*
26 Florin Manolescu, *Misterul camerei închise*
27 Paulo Coelho, *Alchimistul*
28 Paulo Coelho, *Diavolul și domnișoara Prym*
29 Carlos Fuentes, *Instinctul lui Inez*
30 Marguerite Duras, *Amantul*
31 James Joyce, *Oameni din Dublin*
32 Alessandro Baricco, *Novecento*
33 Péter Esterházy, *O femeie*
34 Pascal Quignard, *Terasă la Roma*
35 Paulo Coelho, *La râul Piedra am șezut și-am plâns*
36 Nina Berberova, *Acompaniatoarea*
37 Hubert Lampo, *Madona din Nedermunster*
38 Pär Lagerkvist, *Piticul*
39 Nina Berberova, *Trestia revoltată*
40 Richard Bach, *Pescărușul Jonathan Livingston*
41 Friedrich Dürrenmatt, *Pana de automobil*

42 Heinrich Böll, ***Onoarea pierdută a Katharinei Blum***
43 Paulo Coelho, ***Manualul războinicului luminii***
44 Marguerite Yourcenar, ***Obolul visului***
45 Friedrich Dürrenmatt, ***Făgăduiala***
46 Adolfo Bioy Casares, ***Invenția lui Morel***
47 Mario Vargas Llosa, ***Cine l-a ucis pe Palomino Molero?***
48 Daniel Keyes, ***Flori pentru Algernon***
49 Adolfo Bioy Casares, ***O păpușă rusească***
50 Carlos Fuentes, ***Diana***
51 Alain de Botton, ***Eseuri de îndrăgostit***
52 Patrick Modiano, ***Micuța Bijou***
53 Tennessee Williams, ***Primăvara la Roma a doamnei Stone***
54 Mario Vargas Llosa, ***Elogiu mamei vitrege***
55 Carlo Frabetti, ***Cartea iad***
56 William Maxwell, ***La revedere, pe mâine***
57 Apostolos Doxiadis, ***Unchiul Petros și Conjectura lui Goldbach***
58 Carson McCullers, ***Răsfrângeri într-un ochi de aur***
59 Martin Walser, ***Cal în fugă***
60 Martin Page, ***M-am hotărât să devin prost***
61 William Golding, ***Zeul scorpion***
62 Torgny Lindgren, ***Legende***
63 Marguerite Yourcenar, ***Lovitura de grație***
64 Robert Musil, ***Rătăcirile elevului Törless***
65 Siegfried Lenz, ***Moștenirea lui Arne***
66 Ludmila Ulițkaia, ***Soniecika***
67 Imre Kertész, ***Drapelul englez***
68 Karel Čapek, ***Cartea apocrifelor***

69 Glendon Swarthout, ***Binecuvântați animalele și copiii***
70 Mihail Sebastian, ***Femei***
71 Georges Bernanos, ***O crimă***
72 Franz Werfel, ***Agapa absolvenților***
73 Vladimir Nabokov, ***Mașenka***
74 Natsume Sōseki, ***Călătoria***
75 Mircea Cărtărescu, ***De ce iubim femeile***
76 Michel de Ghelderode, ***Povestiri crepusculare***
77 Bernardo Atxaga, ***Memoriile văcuței MU***
78 Ludmila Ulițkaia, ***Înmormântare veselă***
79 David Foenkinos, ***Potențialul erotic al soției mele***
80 Paul Guimard, ***Strada Le Havre***
81 Helmut Krausser, ***Canișul divei***
82 Roger Caillois, ***Pilat din Pont***
83 André Pieyres de Mandiargues, ***Muzeul negru***
84 Mihail Sebastian, ***Fragmente dintr-un carnet găsit***
85 Paul Guimard, ***Bunurile vieții***
86 Adolfo Bioy Casares, ***Dormind la soare***
87 Ermanno Cavazzoni, ***Calendarul imbecililor***
88 Ludmila Ulițkaia, ***Minciunile femeilor***
89 Martin Page, ***Libelula***
90 Alan Lightman, ***Visele lui Einstein***
91 Vladimir Nabokov, ***Vrăjitorul***
92 Nina Berberova, ***Doamnele din Sankt-Petersburg***
93 Alfredo Bryce Echenique, ***Ghidul trist al Parisului***
94 Radu Albala, ***Femeia de la miezul nopții***
95 Rafael Sánchez Ferlosio, ***Peripețiile lui Alfanhuí***
96 Catherine Locandro, ***Clara Noaptea***

97 Paul Bowles, *Sus, deasupra lumii*
98 Carlos Fuentes, *Constancia*
99 Ulrich Plenzdorf, *Noile suferințe ale tânărului W.*
100 Yasunari Kawabata, *Frumoasele adormite*
101 Camillo Boito, *Senso*
102 Juan José Saer, *Martorul*
103 Sergio Bambaren, *Delfinul*
104 David Garnett, *Femeia-vulpe*
105 Evgheni Zamiatin, *Năvala apelor*
106 César Aira, *Varamo*
107 Parlange, Vincent Lestréhan, *Macii bătrâneții. Sade la ospiciu*
108 Alain de Botton, *Despre farmecul lucrurilor plictisitoare*
109 Sergio Bambaren, *Steaua. O poveste de Crăciun*
110 Rainer Maria Rilke, *Povestiri despre bunul Dumnezeu*
111 Hjalmar Söderberg, *Doctor Glas*
112 Dinis Machado, *Ce spune Molero*
113 Pierre Boulle, *Arheologul și misterul lui Nefertiti*
114 Serghei Dovlatov, *Rezervația Pușkin*
115 Evan H. Rhodes, *Prințul din Central Park*
116 G.K. Chesterton, *Omul care era Joi*
117 Herman Melville, *Bartleby*
118 Adolfo Bioy Casares, *Dintr-o lume în alta*
119 Iasushi Inoue, *Maestrul de ceai*
120 Laurent Seksik, *Consultația*
121 Peter Ackroyd, *Ultimul testament al lui Oscar Wilde*
122 Yasunari Kawabata, *Țara zăpezilor*
123 Pierre Charras, *Noapte bună, blândul meu prinț*
124 Laurent Graff, *Strigătul*

125 Romain Gary, ***Clar de femeie***
126 Herman Melville, ***Benito Cereno***
127 Martin Page, ***O perfectă zi perfectă***
128 Ryūnosuke Akutagawa, ***Rashōmon***
129 Charles Dickens, ***Viața Domnului nostru scrisă special pentru copiii lui***
130 Mori Ōgai, ***Gâsca sălbatică***
131 Rui Zink, ***Cititorul din peșteră***
132 Nicolae Strâmbeanu, ***Turnul de Apă***
133 Hjalmar Söderberg, ***Jocul serios***
134 David Foenkinos, ***În caz de fericire***
135 Mateiu I. Caragiale, ***Sub pecetea tainei***
136 Radu Paraschivescu, ***Cu inima smulsă din piept***
137 Alexandre Jardin, ***Fanfan***
138 Agneta Pleijel, ***Chirurgul reginei***
139 Sébastien Doubinsky, ***Cartea mută***
140 Piotr Bednarski, ***Zăpezile albastre***
141 Laurent Graff, ***O singură fotografie***
142 Heimito von Doderer, ***Ultima aventură***
143 Bernlef, ***Năluciri***
144 Guillermo Martínez, ***Despre Roderer***
145 Yasushi Inoue, ***Dragostea, și moartea, și valurile***
146 Șerban Foarță, ***Roșul ușor e rozul iluzor***
147 Michel Tournier, ***Vineri sau viața sălbatică***
148 Marco Santagata, ***Copistul***
149 Yukio Mishima, ***Soare și oțel***
150 Barbey d'Aurevilly, ***Cea mai frumoasă iubire a lui Don Juan***
151 August Strindberg, ***Insula Preafericiților***
152 Ludmila Ulițkaia, ***Cei dintâi și cei de pe urmă***

153 Arthur Koestler, *Întuneric la amiază*
154 Erri de Luca, *În numele mamei*
155 Carsten Wunn, *Bozo și cu mine*
156 Laurent Graff, *Călătorie, călătorii*
157 Oscar Wilde, *Crima lordului Arthur Savile*
158 Simon Van Booy, *Viețile secrete ale îndrăgostiților*
159 Milena Agus, *Mal di pietre*
160 Serghei Dovlatov, *Compromisul*
161 Jason Brink, *Dac-aș fi o muscă*
162 Lev Tolstoi, *Cuponul fals*
163 Mori Ōgai, *Dansatoarea*
164 Elena Bociorișvili, *Povestea unei fete și a unui pian cu coadă*
165 Martin Page, *O poveste de dragoste, poate*
166 Henry James, *Desenul din covor*
167 Paul Bailey, *Unchiul Rudolf*
168 Colette, *Curtezana*
169 Alexandre Jardin, *Fiecare femeie este un roman*
170 Lev Tolstoi, *Moartea lui Ivan Ilici* (traducere nouă)
171 Juan José Millás, *Două femei la Praga*
172 Yasunari Kawabata, *Sunetul muntelui* (traducere nouă)
173 Rui Zink, *Așteptarea*

CARTEA DE PE NOPTIERĂ

Există cărți de care rămâi cumva îndrăgostit: crezi că le-ai uitat și totuși le duci atât de tare dorul... Sau cărți cărora le-ai presimțit miracolul, fără să le fi cunoscut vreodată. Cărți gata să te iubească, adunate pentru tine în colecția

CARTEA DE PE NOPTIERĂ.

Un sat înconjurat de munți, la capătul lumii. Un loc tăcut, trist, blestemat, din care într-o noapte au fugit toate animalele. De atunci, locuitorii nu se mai aventurează în pădure. Un zid al tăcerii înconjoară până și amintirea vieții de altădată. Doi copii, Maya și Matti, se hotărăsc să dezlege misterul și pătrund în pădurea adâncă, gata să înfrunte tenebrele și pe Nehi, Duhul Muntelui...

„O fabulă despre exil și excludere, despre virtuțile inocenței, despre forța memoriei și a cuvântului."

Lire

RALU
19.06
tel/fax: 0268-411986

ISBN 978-973-50-2685-1